

Transcripties 8 interviews.

Inhoud

1.	Interview met ds. Predikant A. n.a.v. belijdenisdienst	2
2.	Interview met vmbo'er I – Vmbo'er I n.a.v. belijdenisdienst ds. Predikant A.	10
3.	Interview met vmbo'er II – Vmbo'er II n.a.v. belijdenisdienst ds. Predikant A.	16
4.	Interview met vmbo'er III – Vmbo'er III n.a.v. belijdenisdienst ds. Predikant A.	22
5.	Interview met ds. Predikant B. n.a.v. zendingsdienst.....	27
6.	Interview met vmbo'er IV – Vmbo'er IV , n.a.v. dienst ds. Predikant B.	39
7.	Interview met vmbo'er V – Vmbo'er V , n.a.v. dienst ds. Predikant B.	43
8.	Interview met vmbo'er VI – Vmbo'er VI , n.a.v. dienst ds. Predikant B.	48

---

1. Interview met ds. Predikant A. n.a.v. belijdenisdienst

A. Ik leg 'm even hier in het midden neer.

5 D. Ja, akkoord.

A. Ehm.. het is een onderzoek naar de preek en jongeren.

D. Hmm.

A. Ik stel voor dat u bij het interview zo vrij mogelijk praat, ik stel af en toe een vraag, het is in principe open, dus u kunt reageren hoe u wilt, als ik verhelderingsvragen wil stellen komt dat

10 vanzelf wel.

D. Okee

A. Okee, het gaat over de preek van afgelopen zondag. Ehm, die ging over Hagar. Kunt u vertellen: hoe bent u nou tot dat onderwerp gekomen?

D. Ja, je zoekt een onderwerp waar eh... een beetje de worsteling van de groep eh... naar voren

15 komt. Van ehm...: geloof ik nu wel echt, is het wel echt geloof, leg ik er niet teveel in voor mezelf.

Dus daar zaten ze... Daar hebben we heel veel gesprekken over gehad. Want in het begin hadden sommigen ook nog echt het idee van we doen nog helemaal geen belijdenis en gelukkig hebben ze

dat wel gedaan. Maar toch in het eindgesprek merkte ik toch nog van ja, ze zaten daar toch nog wel mee. En eh... ik denk dat in GB kringen (= 'gereformeerde bonds kringen' - jadj) is de toe-

20 eigening van het heil een ander chapter dan in confessionele kring. In ieder geval ik heb dus heel

duidelijk iets gezocht wat eh... waar eigenlijk ook ja je niet heel duidelijk kunt zeggen van nou dit is nou echt waar geloof zonder meer. Maar, ja ik heb wel geprobeerd die kant het op te sturen,

met alle vragen die bij Hagar ook blijven, van hoe is dat nou verder gegaan enzo – de bijbel is daar heel summier over. Nou hun, eh... van een aantal mensen was hun geloofsgetuigenis ook

25 summier. Toch eh... toch kwamen ze er wel toe, en daar was ik heel blij mee. Maar ik moet wel

zeggen: toen ik ermee bezig was vond ik het wel even heel lastig hoor. Wij moesten aan het begin van de week de liturgie indienen voor de vermenigvuldiging, dus ik kon niet meer veranderen –

lacht - van tekst, dus dat lag vast.

A. Wat maakt het lastig?

30 D. Maar ik kwam er op een gege.... Ik dacht toen ik begon: Hagar is een echt gelovige vrouw.

Vooraf ook vanuit dat woord 'Sjoeft', van ja dat is toch bekering, en eh... ze keerde terug, maar hoe meer ik me in die tekst ging verdiepen, hoe onduidelijker het me eigenlijk werd. Van ja maar, ze

doet dat wel, maar waar blijkt dan verder uit dat – en noem maar op. En dat vond ik wel heel lastig

35 hoor. Vooral ook toen ik Tukker las, Tukker heeft er een leuk boekje over geschreven, die is hier
jaren predikant geweest, voorzitter van de Gereformeerde Bond geweest, dus echt een autoriteit.
En ja die doet het dus helemaal af van algemene genade, dat verder helemaal niks, en had ik wel
even zo. Gelukkig zei Kohlbrugge – grinnikt – dat ook een autoriteit, het tegenovergestelde, dus ja
daar eh... heb ik het maar op gewaagd. Maar exegetisch kreeg ik er ook eh... ja ik was op gegeven
moment bang van leg ik niet teveel in dat woord *sjoef*, dat ik dat ja dus echt helemaal als een
40 bekering zie. Eh, maar aan de andere kant is het wel het woord voor bekering in het Oude
Testament, en zij keert dan ook terug en ze vernedert zich, juist wat... ja zo tegen haar natuur
inging. Dus, ja, daar kon ik dan wel wat mee doen voor mezelf.... Ja ja ja oh sorry...

- vrouw brengt koffie, D. doet de deur open –

D. Eh... in ieder geval – waar was ik – ja, Calvijn heb ik er ook uitgebreid op nageslagen, en Calvijn
45 die was eigenlijk ook tamelijk positief, zonder een echte uitspraak te doen – liet het uiteindelijk
nog wel iets in het midden, maar goed was in ieder geval positiever dan Tukker. En eh... Ja, ik heb
toch ja, mijn eigen gedachten ehm... ik kon het wel vasthouden, die positieve insteek, maar ik
vond het wel lastig moet ik zeggen, en ik heb wel meegemaakt dat er iets heel anders uitkwam,
dan ik dacht. En ja dan moet je gewoon eerlijk zijn en dan moet je gewoon zeggen: het klopt
50 gewoon niet, ik moet me laten corrigeren.

A. Ja

D. Ja ja

A. Ehm... Nu hebt u hierbij vooral die belijdenisgroep op het oog gehad, ehm wat voor rol speelt
die groep bij de voorbereiding?

55 D. Ja, ehm ja eh vooral. Ik heb ze er niet bij betrokken bij de tekstkeuze, had ik ook kunnen doen,
alleen dan krijg je, ja, weer zoveel verschillende geluiden en ik heb vooral nagedacht hoe kan ik
een tekst kiezen die toch wat zegt over het grote deel van de groep, zodat ze zich ergens er in
herkennen. Eh... en ja van daaruit ben ik eigenlijk hier terechtgekomen. Alleen, ja gelukkig waren
er ook jongeren ja heel vrijmoedig belijden, ja van natuurlijk we geloven dat dus ja... die worsteling
60 hebben we achter de rug, maar goed dat kon ik later ook erin verwerken.

A. En behalve die groep, zijn er bij de voorbereiding ook nog andere groepen in de gemeente in
beeld, kunt u dat omschrijven?

D. Ja, toch ook wel mensen die ermee zitten, van ja eh... als ze wat hebben ervaren ofzo en het
soms zo heel snel wegstoppen, van ja maar het zal wel niks zijn, en voor mij kan het niet... en ... dat
65 leeft in onze gemeente nog wel sterk hoor...

A. hmm

D. en eh... ja d'r zijn gelukkig de laatste jaren extra avondmaalgangers gekomen ook, ja de .... de worsteling van de toe-eigening leeft bij ons best sterk... ja... en je probeert ze op die manier ook – kijk Hagar... ja hoe miniem het misschien dan ook is, hoe summier, maargoed, ze keert wel terug,
70 en eh... ja ik heb dat toch wel zo positief mogelijk geprobeerd neer te zetten, om juist ook diegene die daar zo mee worstelen ja... een hart onder de riem te steken.

A. We hadden het net even over die vmbo'ers. Weet u of er in uw gemeente eh... vmbo'ers zitten

D. ja ja ja

A. Hoe gaat u daarmee om bij de voorbereiding van de preek?

75 D. Eh.... het is namelijk zo, dat we iedere week op catechisatie de preek even terug laten komen, enneh, dat weten ze dus ook dus ze zijn daar een beetje op voorbereid. Ik vraag altijd waar het over gegaan is, en daar mogen ze op reageren. En ik heb in de tweede catechesegroep nogal een groep vmbo'ers, dat is zeker de helft en eh... ja.... die reageren het is gek, maar die houden zich afzijdiger hoor. De rest die vindt het dan leuk om te zeggen en te onthouden wat er gezegd is. En
80 zij hebben zoiets bij hun moet ik het eruit trekken.

A. En deze preek, heeft u bij het maken van deze preek... zo'n groep, in de voorbereiding, passeert die dan, doet u daar iets mee?

D. Die groep heeft in deze voorbereiding eigenlijk niet gepasseerd, nee. Ik probeer wel altijd bij de insteek zoveel mogelijk eh... ja, zulke groepen in het oog te hebben, en een ja... een concreet,
85 actueel voorbeeld te nemen en daar ergens in de preek ook wel wat mee te doen. Maar mijn ervaring is dan wel, dat ze dát vaak onthouden, maar als je dan doorvraagt van ja waarom heb ik dat nou gebruikt? Dat vinden ze vaak dan toch wel heel lastig hoor.

A. Kunt u 'm in deze preek iets concreter maken? Misschien dat even lastig is om naar boven te halen.

90 D. 'ns even kijken hoor, hoe ik begonnen ben - bladert in zijn papieren.

Ja, nee, dit was echt een voorbeeld uit de groep zelf: van ik ben heel ver weg geweest, en de wereld trok zo. Maargoed ik kan me voorstellen: er zitten er een paar, die behoorlijk ver weg zijn.

A. ja.

D. En eh, er is er ook één die is helemaal met eh.. occulte zaken beziggeweest. En er zijn er een
95 paar die moeten echt van hun ouders, maar die hebben echt zoiets van 'zodra we niet meer hoeven ziet u ons nooit meer'. Dus die heb je. En dus ja, in dat opzicht ja... kon het hun ergens raken.

A. Hoe?

D. Mensen die ver weg zijn, dat God toch naar ze omziet. Zoals 'ie naar Hagar omzag. Ook al ben je
100 dan weggegaan. En bij Hagar was... daar zat ook heel duidelijk Sara toch ook als partij die toch ook
niet vrijuit ging. En ja, dat je dan toch ziet, er kan een spanning zijn, ook thuis. Want ik weet van
één, die loopt met plannen om zodra ze kan het huis uit te gaan. Eh... maar dan toch hè, dat God
dan toch naar je blijft omzien en je ook zo weer terugroepen kan. Eh, ja, die gedachte vooral: God
die ziet je, die laat niet zomaar los. Enneh Psalm 139, waar je ook heen gaat, hè, van hij
105 achtervolgt je.

A. Wat voor reactie verwacht u, als u dat in de preek schrijft, wat hoopt u of verwacht u, dat hoe
men daarop reageert?

D. Ehm... dat zijn wel eh... ja – lacht. Die groep?

A. Ja, maar u mag 'm ook eerst in brede zin, ben ik daar natuurlijk ook benieuwd naar, maar in
110 bijzonder die groep ja.

D. Ja. Ja, je hoopt wel dat ze beseffen, dat welke weg ze ook gaan, hè, dat dat niet een weg is waar
God hen niet ziet. Dat idee hebben ze soms hè, van als ik maar uit dat huis weg ben en uit die kerk
weg ben, dan ben ik ook van God af. Enneh, het idee van ja, maar hij gaat wel met je mee, en hij
ziet je, en hij ziet ook naar je om. In hoeverre hen dat zal raken... ja... ik zie het hier bij eh... onze
115 jongste dochter, die is vmbo'er. En zeer recalcitrant. En ja... de meeste preken... ja dat gelooft ze
wel.

A. Maargoed, dat is voor u als predikant als die preek schrijft wel spannend.

D. Jawel, we hebben het er ook altijd wel, dat doen we hier dus wel met haar erbij, en daar doet
ze zelf actief aan mee, na die tijd wel bespreking erover. En zij reageert daar dus altijd wel op, en
120 op catechisatie ook hoor, dan laat ze 't wel horen wat er allemaal niet goed was bijvoorbeeld. Ja.

A. ja.

D. Ja, hoewel ze hier thuis ook wel . Pas hadden we een preek, dat ze gewoon – dat verbaasde
me, dat ze zegt: hé, vond best mooi, Pa. Ja dan...dan... mijn mond viel open van verbazing, want
dat zegt ze niet gauw hoor. Nee, en dat hangt soms ook een beetje van haar bui af. Maar toen had
125 ze echt zitten luisteren, en ging het over iets wat haar aansprak. Als het een onderwerp uit haar
belevingswereld is, ja, dan, dan spreekt het ze aan. We hebben pas een avond gehad over
occultisme. Ja, dat heeft die groep heel erg aangesproken.

A. Ja. nou is dat een extreem voorbeeld. Maar probeert u nou ehm... ook wel dat soort dingen
regelmatig in preken te laten terugkomen?

130 D. Ja. Ik heb pas een preek gehad, net voor de lijdenstijd, over de genezing van de bezetene van
Gardara. En ja, die dienst stond vooral in het teken van eh... occultisme en dergelijke. En daar

hadden we het voor die tijd ook op catechisatie over gehad. En ja, toen had ik ze ook gevraagd, in hoeverre zij daar in betrokken waren. En dan hoor je dingen, waar ik toch van stond te kijken hoor. Ze waren heel open toen. Ik heb bepaalde dingen ook terug laten komen in de preek. En eh... ja, 135 dan zie je ze echt heel actief meedoen. Ja... ja , daar kreeg ik ook heel veel reacties op, van het was herkenbaar, dat was iets uit hun leefwereld.

A. Ja. Doet u zelf ook bepaalde dingen om meer van hun leefwereld te zien, te kennen, u daarin te verdiepen?

D. Eh... ik luister met onze jongste dochter wel eens eh... clipjes. Dan komt ze weer... zullen we 140 een clipje kijken Pa? Dat eh... - lacht - doen we dan meestal wel. En eh... ja, ik vraag ook wel heel veel over van wat voor muziek ze nou luistert. En ja, ze is ook heel erg bezig geweest, ze moest een werkstuk maken op school over spiritualiteit. En ik vind gewoon dat ze haar daar teveel hebben laten freewheelen. Zij is zo op internet terecht geweest, en zo over allerlei oosterse dingen, ze was er helemaal weg van... en eh... ja, eh... maargoed daar hebben wij dus ook wel 145 geprobeerd haar daarin te begeleiden. Maar dat was heel lastig hoor. Die wereld heeft toch op zo'n groep heel veel aantrekkingskracht.

A. ja.

D. en ook mensen die eh ... van ja, hoe heten die zwarte ... eh... Emo's en...

A. ja ja... een extreme muziekstijl is dat?

150 D. ja... ook dat eh... die eh Metal enzo... ze weten dat exact. En dat vind ik wel een wereld die ik een beetje gevaarlijk vind.

A. Maar hoe ver vind u dat u kunt gaan in het benoemen daarvan in de preek?

D. Ja, maar dat benoem ik ook wel... als eh... als dat er sprake komt. Ja hoor, en ook wel bij naam. Ik heb ook wel eens namen van dat soort artiesten genoemd, dat jongens zoiets hadden van: hoe 155 weet u dat? En dat had ik dan weer via haar. Ja.

A. Ja, okee. Even terug naar de preek. Ja, misschien wat meer technisch: kunt u omschrijven: wat vindt u nou kenmerkend voor uw vorm van preken, voor de vorm waarin u preekt?

D. Oei. Eh. ja, ik probeer... probeer, of het overkomt kan ik niet beoordelen, ik probeer de klassiek gereformeerde boodschap waar ik zelf helemaal achter sta op een concrete eigentijdse manier 160 door te geven. Ehm... maargoed, ja of me dat lukt.

A. U twijfelt daarover?

D. Ja, kijk ik vind het wel heel leuk dat nu eens een keer een buitenstaander meeluistert. Van hoe komt dat nou op jullie over hè. Want bij ons preken nogal eens collega's – en dat hoor ik toch ook wel van de kinderen, die dus helemaal ja... eigenlijk alleen maar bijbeltaal gebruiken. En dat vinden

165 ze .... daar zijn ze heel negatief over. Alleen goed, ja, ik weet van mezelf dat dat er bij mij ook in zit.
Hoewel ik wel probeer... ik probeer in ieder geval zoveel mogelijk verstaanbaar... eh.

A. ja precies, u gebruikt net het woord eigentijds... kunt u uitwerken hoe bedoelt u dat, hoe probeert u dat, eigentijds?

D. Ehm... met voorbeelden. Eh... ik hoop zondag te preken over bijvoorbeeld geen afgoden... ja dat

170 probeer ik ook wel heel concreet naar nu toe te maken, wat voor afgoden er nu zijn... Kijk met zulke diensten vooral ook... dan hebben we catechismus, daar kun je het net wat meer concreet maken.

A. een leerdienst?

D. ja, dat vind ik echt van die momenten dat je het heel dichtbij kunt brengen. Ehm... in een

175 ochtenddienst zit je altijd wel met eh... ja.... evangelieboodschap, eh... boodschap van zonde en genade, verzoening...en noem maar op ja...dat soort noties wil ik altijd heel duidelijk laten klinken. Maar wel... ik probeer het in elk geval heel dichtbij te brengen... en ik hoop ook dat dat lukt, maar ik ben wel heel benieuwd altijd als er een buitenstaander is, van eh... vindt die dat dan ook.

A. Ja dat kan ik me voorstellen en eh... goed, ik wil nu vooral uw verhaal horen, ik wil daar op zich

180 best nog wel wat over vertellen, maar dan straks na het interview. Maar ik kan me ook voorstellen dat het voor uw eigen wekelijkse hoorders, kunt u zich dat voorstellen, dat er mensen zijn die moeite hebben met de vormen die u kiest?

D. ja, zou kunnen. Ik probeer altijd heel open te zijn over de preek. Ook op ehm kerkenraad bespreken we 'm ieder jaar. Alleen over de vorm, eh... hoor ik nooit wat. Wel soms over dat ik eh...

185 te moeilijke woorden gebruik. Eh... wel woordgebruik, dat hoor ik wel... en dat ben ik me helemaal niet bewust. Want ik doe het zoveel mogelijk uit mijn hoofd, daardoor verplicht je jezelf om het niet te moeilijk te maken en concreet te blijven. Toch hoor ik dat dan nog wel eens, dat er woorden inzitten die dan eh... ja,

A. kunt u een voorbeeld bedenken, van woorden waarvan u denkt ... nou dat is te moeilijk?

190 D. Nou, bijvoorbeeld ook gewoon de bijbelwoorden hè ... als het gaat over rechtvaardiging, dat er een groepje is dat dan zegt: ieder woord wat je zo gebruikt moet je uitleggen, of kies er een ander woord voor. Want het woord rechtvaardiging zegt niemand iets. Ehm ...ja. Ik heb dan zo iets van het is een christelijke gemeente, die dan zolang meedraait, en we werken daar op catechisatie over over wat dat dan allemaal is, maar als ik het woord rechtvaardiging noem ga ik niet iedere

195 preek weer uitleggen wat dat is, want ja, dan kom ik geen stap verder, maargoed dat is een keuze die je maakt.

A. Maar juist bij die vmbo'ers wordt dat wel spannend. Er zitten leerlingen bij, zoals ik ze ken, die heel letterlijk luisteren, elke metafoor schiet zijn doel dan voorbij, en als u dan zegt: 'het erf van het verbond', nou dat is er eentje die ze heel vaak horen denk ik, maar eh... maargoed, ik kan me
200 voorstellen dat daar toch eh...

D. Ja... eh, ja nu je dat zegt, eh... metaforen ja. Er was één ambtsbroeder die vond dat ik veel te veel metaforen gebruikte, en die vond dat ze er gewoon uit moesten. Ik denk daar zelf wat anders over, omdat ik denk dat veel volwassenen ze wel waarderen, maar het blijft een spanningsveld.

A. Ja. Probeert u niveaulagen in uw preek te bouwen? Wat ingewikkelder elementen voor
205 volwassenen en wat makkelijker voor mensen die nog heel erg in de kinderschoenen staan?

D. Ja, dat probeer ik wel hoor. Ja, dit was een preek, ja erg gericht op de belijdenisgroep, ja, maar ik probeer altijd wel een aantal voorbeelden te nemen, dat ik toch weer afdaal even naar eh... ja, vaak heb ik in een preek drie gedachten, en dan probeer ik ze alledrie toch wel eh... even wat af te dalen en even concreet te maken van ja wat bedoel ik daar nou mee. En daar ben ik dan altijd wel
210 heel benieuwd naar op catechisatie van eh...komt dat nou over. En dan zijn het vaak de niet-vmbo'ers die de link tussen een voorbeeld en wat je verder zegt kunnen maken, maar er is een groep die erg bij de voorbeelden blijft hangen.

A. Dat is op zich ook niet erg.

D. Je hoopt ook altijd dat er thuis dan over doorgepraat wordt, aan de hand van een voorbeeld,
215 dat thuis net dat stukje extra dan nog eens weer wordt benoemd. Of dat echt gebeurt is dan de vraag. We geven ook een keer in de twee maanden ook verwerkingsvragen mee, ik weet dat er heel wat gezinnen zijn die daar heel serieus wat mee doen.

A. Ja, okee. Nog even terug naar een opmerking die u net maakte. Eh... U zei u probeert zoveel mogelijk uit uw hoofd te doen. In hoeverre heeft u de preek helemaal uitgeschreven?

220 D. Helemaal.

A. Helemaal. Wat bedoelt u dan met uit uw hoofd doen?

D. Ik probeer hem van te voren wat in mijn hoofd te zetten, en niet op het papier te kijken – zo weinig mogelijk. En hij is ook niet honderd procent wat er staat hoor.

A. Nee, precies, in hoeverre wijkt u ervan af?

225 D. In een dienst als afgelopen zondag probeer ik dat zo weinig mogelijk te doen, want dan luistert het best heel nauw, er zitten zoveel mensen. En eh... hoe kleiner de groep is, hoe vertrouwder, hoe meer ik durf ervan af te wijken. We hebben vooral de avonddiensten in Bethlehemkerk en dan zit er gewoon het vertrouwde groepje van tweehonderd mensen, en daar zit ik soms eh... ja daar wijk ik er soms best wel van af... en ja, dan... dan voel ik me ook wel vrijer hoor. Ik moet zeggen dat

230 die grote kerken, dat mooi hoor, maar er is ook iets, het heeft ook iets heel liturgisch in zich, van het moet netjes. Zo'n kerk is al zo verheven. En hoe meer je het uit je hoofd doet, hoe meer kans je hebt dat een zin niet helemaal klopt. En dat is wat makkelijker in een kleine groep dan in zo'n liturgisch gebeuren. Is mijn ervaring.

A. Ja, ja. Ehm. Maar dan nog steeds eh... ik kan me dat voorstellen, dat je meer in contact bent.

235 Maar dan nog steeds wijk je af van dat wat je je voorgenomen had, heeft het ook een inhoudelijke reden, dat je dan afwijkt?

D. Nee, nee hoor, maar dat is echt, dan ben ik soms zo op dreef. Dat ik dan soms even denk van hé waar zit ik ergens? En dan ja... soms al iets behandeld heb wat eigenlijk pas later en... ja, dat vind ik dan wel het meest spannend van kom je dan wel goed terecht, en ja, vergeet je dan niet dingen

240 hè? Dat gevaar zit er dan in. Ik heb wel eens een keer gehad hoor, dat ik iets heel wezenlijks vergat, dat iemand me na de tijd daarop wees, ... van ja dat staat er toch in? – ja maar je hebt het niet gezegd. Ja, dat is weer de minkant ervan. Ik heb in mijn vorige gemeente de omslag gemaakt. Voor die tijd preekte ik echt van papier, en toen las ik een boek van – ja ik weet niet of het je iets zegt, van Lloyd Jones,

245 A. hmmm.

D. die heeft een boek geschreven over Predikers en prediking, en die schrijft daar van eh... als je niet uit je hoofd kan preken dan ben je geen dominee, en eh...

A. Lacht

D. Ja die voert daar zo'n pleidooi, voor om het zoveel mogelijk uit je hoofd te doen en contact met
250 de hoorders te hebben, dat het mij overtuigd heeft. En dat heb ik toen in de kerkenraad ook gezegd, van ik ga me daar toch me in oefenen. En daar werd het toen wel als positief beoordeeld. Maar goed, eh... ja, het heeft altijd plussen en minnen. Je hebt meer contact, je bent vrijer, alleen de stijl kan net iets minder verzorgd zijn.

A. Ja. okee. Ehm... we gaan afronden. Ik zou nog even terug willen naar die vmbo'er. Zou u tot slot
255 willen formuleren wat zou u nou hopen wat die vmbo'er in uw gemeente naar aanleiding van afgelopen zondag hebben opgepikt.

D. Ja toch, wat ik al zei, dat welke weg ze ook gaan, ook in hun leven hoor, want ik weet van een paar die dus echt willen kappen. Dat als ze op weg gaan, dat die mogelijkheid er is van God laat ze niet zomaar gaan, ziet naar ze om, er is altijd weer die terugweg mogelijk. Of ze dat opgepikt
260 hebben is vraag twee. Ik moet wel heel eerlijk zeggen, dat ik die groep in deze dienst niet in het oog had.

A. Maar ze zitten er wel.

D. Ze zitten er wel.

265 *2. Interview met vmbo'er I – Vmbo'er I n.a.v. belijdenisdienst ds. Predikant A.*

A. Okee, goed. Ehm... ik ben dus bezig met een onderzoek voor mijn studie. Ik heb gewoon een paar vragen voorbereid. Ik zou jou willen vragen, vertel maar gewoon, wat jij wil zeggen, ga maar gewoon door, als ik verheldering wil breek ik wel in.

270 V. Okee, is goed.

A. Okee, goed. Ehm... dan gaan we even terug naar afgelopen zondag, dat is eventjes terug. Kun je je er nog iets van herinneren, hoe het was?

V. Ja, een beetje.

A. Een beetje wel. Als we eens algemeen beginnen, wat vond je van die kerkdienst?

275 V. Ja, wel mooi, het was een belijdenisdienst.

A. Waarom vind je dat mooi?

V. Ehm nou ja mensen die ...eh.... echt voor hun geloof uitkomen, en die willen daar in door, en die geloven dat dan eigenlijk ook echt.

A. Okee. En dat spreekt jou wel aan?

280 V. Ja.

A. Okee. Hoe zat jij zelf in de kerk? Vond je het fijn om naar de kerk te gaan, of niet, of eh?

V. Ja, wel leuk.

A. Kun je iets meer vertellen over hoe je in de kerk zat, waar zat je in de kerk, bij wie?

V. Ik zat helemaal achteraan, enneh... normaal zit ik wel bij mijn ouders. Maar toen vroeg Vmbo'er

285 III of ik bij haar kwam zitten, zodat we een beetje konden overleggen, maar er is niet heel veel geoverlegd dus.

A. Okee, Jij trekt heel veel met Vmbo'er III op?

V. Nou, niet heel veel, maar ik ken 'r wel een beetje.

A. Ja, okee.

290 V. Van club, van Gideon.

A. Ja, precies. Okee, dus je ging achterin zitten. Heeft het feit dat je daar zat invloed op hoe jij luisterde in de kerk?

V. Nee, nou ja, je kan het wel minder goed zien. Ik zag alleen de dominee als ie op de preekstoel stond. En verder zag ik niets. Dus.

- 295 A. Okee, nee, precies. Maar je hebt wel de dienst goed kunnen volgen?
V. Ja.
A. Okee, en ehm... dan gaan we even wat meer naar de preek toe. Weet je nog waar de preek over ging?
V. Ja, over ehm... over Sarai en Abram volgens mij. Dat Hagar die eh... vluchtte ofzo.. en toen
- 300 moest ze teruggaan.
A. Ja precies. Wat vind je van dat verhaal?
V. Ja, wel mooi, dat God haar zo, dat ie haar daarheen terugbrengt. Dat ie bij haar is, zodat ze ehm de weg ehm...
A. Dat God er voor haar is?
- 305 V. Ja.
A. Als je over dat verhaal nadenkt, en over die preek nadenkt, wat is je daar dan verder over bijgebleven?
V. Ja, alleen het verhaal een beetje.
A. Kun je uit de preek, weet je zelf nog bijvoorbeeld dingen uit de preek, waarvan je denkt van hé,
- 310 das waar ook....
V. lacht... kweenie.
A. Als het niet zo is geeft dat niets, dan ga ik je er zometeen bij helpen, das best lastig namelijk
V. ja.
A. Je hebt naar die preek zitten luisteren, dominee Predikant A. preekt. Als jij naar zo'n preek
- 315 luistert, vind je het dan makkelijk of moeilijk om ernaar te luisteren?
V. Nou, we zijn zeg maar... eerst waren we bij wijkgemeente X, en nu zijn we naar wijkgemeente Y gegaan. Maar toen de dominee ook vroeg van bij welke dominee vind je nou beter luisteren, dat je het kan opvatten, ja, dan vind ik Predikant A. wel beter.
A. Waarom
- 320 V. Ja, kweenie, het ligt denk ik aan mij, want heel veel vinden dat Dekker beter, begrijpender preekt.
A. Ja, okee. Maar heb je een idee van eh.... je zegt het ligt misschien aan mij... waarom is dat bij jou?
V. Ja, vroeger waren wij in xxx, bij dominee J., dat is weer een oudere meneer, en die preekt altijd
- 325 heel eh... soort van ouderwets... ja, de taal die hij gebruikte enzo.
A. En dit lijkt daar wat meer op?
V. Ja, misschien dat het daardoor komt.

A. Vind je dat iets prettigs, als een dominee wat meer, rustiger, ouderwetsere taal gebruikt?

V. Ja, het hoeft niet persé ouderwets te zijn, maar ja, gewoon dat....kweenie. –lacht-. Ik vat het
330 gewoon beter op.

A. –lacht- maar jij kan daar goed naar luisteren, en van die preek heb jij wel het gevoel dat je het kan volgen.

V. Ja.

A. Okee. Ehm... nou zat Vmbo'er III naast je. Heeft het feit dat zij daar zat ook invloed gehad op
335 hoe jij daar zat?

V. Ja, kweetniet. Want ja eh... telkens als we gingen zingen ofzo, dan zaten zij een beetje te klooiën met hun mobiel enzo. En ik zat wel gewoon mee te zingen. Niet dat ik heel goed doe ofzo, maar voor mezelf, ja, ik vind wel, - hoe zeg ik dat... als zij ook meezingen dan heb ik meer het gevoel dat... ja kweenie –lacht.

340 A. Ja, probeer eens...

V. Ja, ik zing dan zeg maar mee en als zij meezingen vind ik het zeg maar leuker om mee te zingen. Maar als ik in mijn eentje zing ja... vind ik het ook leuk.

A. Ja, okee, maar dan zit je zo in je eentje te zingen. Dus het is fijner om met zijn allen tegelijk. Dat is ook de bedoeling van dat met elkaar zingen, toch? Dat je met elkaar zingt. Ja, dat snap ik wel.

345 Okee. En tijdens de preek? Heb je tijdens de preek nog contact gehad?

V. Niet echt.

A. Dan zit je gewoon allebei te luisteren?

V. Ja.

A. Ehm... die preek over Hagar, die vlucht en die dan weer teruggaat. Gaat dat nou over jou? Over
350 jouw leven?

V. Ja, een beetje denk ik, ja, ik volg gewoon mijn eigen weg zeg maar, in het dagelijks leven. Maar op zondag dan brengt het me weer terug naar God zeg maar, ja door de week ook wel, maar dan meer.

A. En jij zegt, dat lijkt wel een beetje op Hagar die weggaat en weer teruggaat.

355 V. hmmm.-knikt.

A. Kun je dat nog iets verder uitwerken: wat bedoel je met: ik ga mijn eigen weg, doordeweeks, dan dan ga ik ...

V. Ja, naar school enzo. Ja, het is wel een christelijke school, maar je ziet er niet heel veel van. En ja, je hebt een soort van alleen jezelf om eh... naar God te kijken zeg maar.

360 A. Ja. En op zondag ervaar je dat je weer terugkomt

V. Ja, met meer mensen. Want dan is iedereen, gaan naar God.

A. Okee. Helpt die preek jou nou ook om bepaalde dingen beter te begrijpen...

V. Lacht - Kweenie. Ja soms dan is er wel iets... dan zegt de dominee iets ... en dan denk ik van ja...maar dan weet ik dat al wel, maar dan herinnert het me weer.

365 A. Kun je een voorbeeld geven?

V. Eh... ja, even denken hoor... ja ik kan zo gauw even niks verzinnen.

A. Okee, maar dan wordt er iets gezegd, en daardoor denk jij van dan moet ik het zó doen, dat zou een goede aanpak zijn?

V. Ja, bijvoorbeeld vaker in de bijbel lezen ofzo,... ja dat weet ik wel dat het moet, maar dan geeft

370 het weer een hulp dat ik er aan moet denken.

A. Ja. Een extra stimulans zeg maar.

V. Ja.

A. Okee. Heb je nou in die preek nieuwe dingen gehoord? Dat je echt dacht van wow! Inderdaad.

V. ik weet niet – lacht -.

375 A. Hoeft ook niet hè. Hoewel... wat vind je daarvan: zou je in de preek nieuwe dingen moeten horen?

V. Ja, ik denk wel dat het wel helpt. Ik wel dat het nodig is, want ja als je niet verder komt.

A. En wat bedoel je met verder komen?

V. Nou, om meer informatie te krijgen enzo. Als je de hele tijd hetzelfde hoort, dan hoor je wel de

380 hele tijd hetzelfde allemaal, dan ga je niet verder.

A. En verder komen waarnaartoe?

V. Om te groeien in je geloof.

A. Om te groeien. Okee. Als je het nou hebt over hoe de dominee preekt. Wat hadden het al even over verschillen tussen Dekker en Predikant A.. De woorden die ie gebruikt in: heb jij nou het

385 gevoel dat de woorden die Predikant A. in de preek gebruikt, dat je die volgt, en wat doe je als je bijvoorbeeld het niet snapt?

V. Ja, ik begrijp het meestal wel... Ja, en hij heeft zelf ook kinderen enzo, ook een dochter van mijn leeftijd, en ik denk dat het ook daardoor komt dat ie, dat het bij mij overkomt, zoals... ja dat ik het begrijp.

390 A. Ja. Hij weet hoe ie het zo moet zeggen dat jij het begrijpt?

V. Ja.

A. We gaan het afronden. Ik zou nog één vraag willen stellen, en da's een beetje een moeilijke. Wat denk jij, wat zou de dominee, Predikant A., nou in deze preek tegen jullie hebben willen zeggen?

395 V. zo. Das een hele moeilijke vraag– lacht – ik weet niet.

A. Nou, laten we dan eerst een vraag eerder doen: denk je dat hij bij het voorbereiden van die preek dat ie ook aan jongeren zoals jij, en Vmbo'er III, denkt?

V. Ja, ik denk dat ie er wel over nadenkt, om te kijken dat iedereen het kan begrijpen.

A. Wat vind je ervan dat de dominee, Predikant A., dat ie allerlei dingen zegt in zijn preek die over
400 jou leven gaan?

V. Ja, ik vind het wel stimulerend, want als ie echt iets zegt waar je iets aan hebt, dan kan je daar ook ... eh... ja dan heb je er echt iets aan in je leven.

A. Ja, dus dat is wel goed?

V. Ja

405 A. En wat nou als ie iets zegt waar jij het helemaal niet mee eens bent?

V. Ja, kweenie. - Lacht -

A. Heb je dat wel eens gehad?

V. Ja, soms, maar ja, nee, eigenlijk niet echt...

A. Okee.

410 V. Nee, kijk ik geloof wel wat in de bijbel staat is waar, en hij haalt naar mijn gevoel heel veel uit de bijbel, dus dan zeggen ze eigenlijk alleen maar dingen die waar zijn.

A. Dus jij vertrouwt hem daarin dat hij ook het goede zegt?

V. Ja.

A. Ja, okee. Ehm... even terug naar die vraag: wat zou nou zijn boodschap zijn geweest in deze
415 preek?

V. Ja, dat je eigenlijk alleen maar goede keuzes moet maken, en de keuzes die je hebt ehm... dat je ehm...

A. En wat zijn dan de goede keuzes?

V. Ja, naar Gods wil, en ook wat voor jezelf goed is... ja met God erbij betrokken zeg maar...

420 A. Ja okee. En wat kan jij daarmee? Afgelopen week, toen je maandag weer naar school moest?

V. Ja, elke maandag heb ik wel van... ik moet niet meegaan met al die mensen die niet geloven, maar wel mijn eigen weg volgen zeg maar en laten zien dat ik christen ben. Maar dat is best wel moeilijk soms.

A. Ja, wanneer is dat moeilijk?

- 425 V. Ehm. bijvoorbeeld als mensen Gods naam zeg maar gebruiken, bijvoorbeeld ze zeggen God, maar ze kennen hem helemaal niet.
- A. Jaja... er wordt soms heel makkelijk over God gepraat of Gods naam zelfs misbruikt.
- V. Ja. Maar dan zeg ik dat bijvoorbeeld tegen een vriendin: wil je dat niet meer zeggen, en dan zegt ze nee, maar dan zijn we in een beetje lacherige bui en dan ja... dan komt dat ook niet over.
- 430 A. Maar eh... ga jij helemaal niet met jongeren die niet geloven om?
- V. Nou, één vriendin gaat ook naar de kerk, maar die is Surinaams, dus das wel een beetje anders
- A. Even een andere cultuur waar je dan in zin.
- V. Ja
- A. Heb je het wel over dit soort dingen?
- 435 V. Ja, soms wel. Ja voor mijn verjaardag vroeg ik een jongerenbijbel. En dat zei ik toen tegen haar. En ook met nieuwe jaar, toen fluisterde ze tegen mij – want anders vonden anderen het misschien dom ofzo, dat ze meer met God eh dingen eh zaken met God wilde doen...
- A. Oh? Das wel mooi als je op die manier er over kunt praten?
- V. Ja.
- 440 A. En ehm... das echt de laatste vraag: als je nou zo'n preek gehoord hebt zondag. Praat je er dan ook wel over met mensen?
- V. Ja, eigenlijk niet zo vaak. Ja, soms als we catechisatie hebben ofzo, dan vraagt de dominee wel wat, maar dat is met meerdere jongeren, en dan geven de andere antwoord, en dan praat ik er niet echt heel veel over.
- 445 A. Er zijn altijd weer een stel jongeren die dan weer sneller...
- V. Ja. En soms vraag mijn moeder ook wel van wat vond jij er nou van?
- A. okee.

450 **3. Interview met vmbo'er II – Vmbo'er II n.a.v. belijdenisdienst ds. Predikant A.**

A. Nou Vmbo'er II, super dat je me helpt. Het gaat dus om een onderzoek voor mijn studie. Ik heb een paar vragen, ik zou jou willen vragen: ga maar gewoon vertellen, als ik meer wil weten stel ik wel weer een volgende vraag.

455 V. Ja is goed.

A. Okee. Hé, even terug naar afgelopen zondag. En dan hebben we het vooral over de preek. Mijn eerste vraag is: kan je mij vertellen: wat vond je nou van die preek?

V. Ja, het was natuurlijk heel druk in de kerk. En ja, ik zat achteraan met een paar vrienden natuurlijk. Ja, en omdat het dan zo druk in de kerk was was het ook best wel druk, dus heel veel

460 heb ik zeg maar niet van de preek kunnen oppikken. En nu er een paar dagen overheen zijn eh... zou ik eigenlijk... weet er eigenlijk gewoon helemaal niks meer van.

A. Je mag er best even over nadenken hoor, ik kan me voorstellen dat als je er even over nadent en je probeert het terug te halen, dat er wel wat naar boven komt. Anders beginnen we eerst even via een andere kant: hoe vond je het in de kerk zondag?

465 V. Ja, druk. Enneh ja misschien iets té druk zeg maar. Veel mensen in ... ja het is natuurlijk een grote kerk, maar je zag ook gewoon dat mensen gingen zitten op stoelen die eigenlijk waren voor na de kerk bedoeld is. Dan zag je ook wel hoe druk het eigenlijk was enneh.

A. Maar vond je dat vervelend dat het zo druk was, of niet?

V. Nou, aan de ene kant wel, aan de andere kant niet. Waarom wel: omdat ja... omdat ik dan met
470 mijn vrienden en vriendinnen waar we zitten is het natuurlijk wel super onrustig. Wijzelf praten dan ook nog, een paar ervan. En ja daar ga je dan snel in mee...

A. Ja. tijdens de dienst ook?

V. Ja, tijdens de dienst ook. Enneh, ja, dan zit je weer even te luisteren en dan gebeurt er weer wat en dan reageer je daar gelijk weer op. Maar aan de andere kant, je hoort zoveel dat kerken zoveel
475 leegstromen, ja, dan doet het je wel weer goed als je ziet dat er toch zo'n volle kerk is.

A. Ja? Dat vind je dus wel iets goeds? Waarom?

V. Nou ja, de kerk is ja, 't is toch wel iets van God, en je moet ook het wel zien als een leerzaam iets, zeg maar. En als er natuurlijk geen gemeenten meer zijn, kunnen de kerkgebouwen ook gesloopt worden. Terwijl die ook heel erg mooi zijn.

480 A. Ja, dat sowieso. Eh... vond je het fijn om in de kerk te zitten?

V. In het algemeen ervaar ik het meestal niet fijn in de kerk. Je komt gewoon 's ochtends vroeg uit op zondag en ja... tot de middag zeg maar, zit je bijna met de kerk, je komt tussen de middag kom je thuis, ja. En omdat je vroeg eruit moet, het is wel je vrije dag zeg maar. Ja, dat vind ik soms wel vervelend.

485 A. 't is wel vroeg

V. Ja.

A. En afgelopen zondag. Hoe zit je er dan?

V. Ja, toen zat ik ook wel met het idee van eh... ja... 'k had liever thuis gezeten. Want die vriend kwam natuurlijk ook ja. Dan ga je toch nadenken van wat ga je met hem doen en alles.

490 A. De rest van die zondag bedoel je?

V. Ja precies.

A. Ehm... je noemde al dat het druk was in de kerk. Kun je nou andere dingen bedenken die afgelopen zondag gebeurden, die je opvielen in de kerk?

V. Ehm. ja... er werd natuurlijk belijdenis gedaan, daardoor gingen wel eens mensen staan. En er werd natuurlijk ook iemand gedoopt. Enneh, ja. Wat ik dan weer merkte op waar ik met mijn vrienden zat op die rij is dat er natuurlijk wel heel veel geroezemoes was. Ja. Veel gepraat, veel met mobieltjes gezeten.

A. Ja

V. Ja, op dat moment zit ik... ja ik zit natuurlijk ook wel eens onder de dienst met mijn mobiel, omdat ik dan word gesms't, ja liever heb ik dat zelf ook niet want eh... als iedereen dat gaat doen, kan het best een hangplek worden in de kerk. - lacht

A. - lacht. Hé, ehm.... Ik ga proberen je een beetje te helpen met die preek. Even los van waar het over ging, vond je het moeilijk of makkelijk om naar deze preek te luisteren?

V. Ja, best wel moeilijk.

505 A. Okee. En waar lag dat aan?

V. Nou in de eerste plaats omdat mijn concentratievermogen natuurlijk als een mug is, zo groot.

A. - lacht

V. En als het dan ook nog zo onrustig is... dan eh...

A. ... ben jij snel weg?

510 V. ja dan eh... is het feest helemaal losgegaan om het zo maar te noemen.

A. Ja. okee.

V. Ja hoewel ik zeg maar wel probeerde om zeg maar om wel te concentreren, maar dan is het weer: hé Vmbo'er II dit, of hé Vmbo'er II dat... En ja. Alleen toen er zeg maar echt dat belijdenis en

- werd gedoopt, toen had ik wel gezegd van eh... effe bek dicht houden, want dit wil ik wel effe
515 horen.
- A. Ja. jaja, okee. Waarom wilde je dat wel horen?
- V. Nou omdat dat niet iets is wat je elke zondag meemaakt, en ja. Ik bedoel als ik dadelijk over een paar jaar daar vooraan sta zou ik het ook niet leuk vinden als er mensen gewoon geen respect en aandacht tonen.
- 520 A. Ja precies. Zou je dat willen trouwens, over een paar jaar?
- V. pfff... da's pas over een paar jaar.
- A. Ja, okee. Ehm... goed. Nou ga ik je een beetje helpen met de inhoud van die preek: dat ging over Hagar, en over Abram en Sarai en het thema van de dominee was eigenlijk van eh... waar kom je nou vandaan, en waar ga je naartoe. Dat had ie gekoppeld aan die belijdeniscatechisanten. Die
525 doen belijdenis en hebben van alles meegemaakt in hun leven, en die staan daar toch belijdenis te doen. Wat vind je van die boodschap, van dat verhaal?
- V. Ja, ik vind het mooi, omdat eh... ja ze krijgen toch wel – zeg maar eh... wat ze inderdaad ook hebben uitgevreten in hun leven, dat ze wel zeg maar weten en ook.... ja hebben geleerd dat God er altijd voor hen is, wat ze ook hebben gedaan, dat ie altijd vergeving en 't is sowieso mooi dat ze
530 dan ook eh... met God in aanraking zijn gekomen. Kijk ik ken die mensen niet helemaal persoonlijk, dus ik weet niet of ze al hun hele leven in de kerk zitten of dat ze jongens waren die elke dag op straat rondhangen.
- A. Ehm... Okee, je zegt ik vind dat mooi voor hen, doet het iets met jou?
- V. Ja... dan vraag ik me wel eens af van ehm... zou ik wel zeker weten als ik daar zou staan dat ik d'r
535 voor zou kiezen en zou ik niet zeg maar als masker zeg maar zijn als ik daar zou staan.
- A. Is dat ook iets wat je afgelopen zondag bedacht?
- V. Nee, dat heb ik meestal al wordt er iemand gedoopt of er wordt belijdenis gedaan zeg maar, dan eh... ja dan vraag ik me dat toch wel af.
- A. Ja. okee. En wat is dat masker dan?
- 540 V. Nou, gewoon doen alsof je gelovig ben zeg maar ... en ook wel zeg maar ... ja... gewoon wel ook gelovig zijn maar ondertussen, zeg maar in het dagelijks leven niets met hem te maken willen hebben.
- A. Dat is iets wat jij wel moeilijk vindt?
- V. Ja.
- 545 A. Okee, en het 's zondags naar de kerk gaan en zo'n preek luisteren: helpt dat dan?

V. Nou, ik geloof eh... dat het voor mensen wel helpt, want sommige mensen zien er dan toch wel zeg maar, ook ikzelf, dat heb ik zelf wel eens gehad, want dan zat ik die week echt met een vraag, bijvoorbeeld van ehm wanneer komt Jezus terug, en dat er dan die dag, die zondag, dus over werd gepreekt, waardoor je dan toch weer een antwoord krijgt op die vraag. Ja en dan wordt het wel
550 interessant.

A. Ja. Want dan gaat het ineens over jouw vraag.

V. Ja.

A. Ging het afgelopen zondag over jouw vragen?

V. Nee, ik denk eerlijk gezegd niet. Want meestal gaat het dan zeg maar over een vraag die ik
555 mee.... Dan is het wel echt opletten. Dan is het wel zo dat ik echt... rust zeg maar, vraag...

A. Ja. Hoe zie jij de dominee daarin, wat vind je ervan dat hij dingen zegt in een preek die misschien wel over jouw leven gaan?

V. Nou daar zie ik hem toch wel in als een zeg maar een wijs iemand, die veel weet over het geloof zeg maar, maar die dus ook weet op een bepaalde manier mensen te bereiken. En ja... zeg maar
560 mensen wil helpen vooral met hun geloof. ... ja.

A. Ja. Lukt dat dan ook altijd bij jou?

V. Bij mij niet altijd, maar ik denk ook eerlijk gezegd dat dat ook niet mogelijk is.

A. Waarom niet?

V. Nou, omdat kijk... als de preek alleen maar over mijn vragen zouden gaan dan hebben misschien
565 nog anderen vragen die dan niet wordt beantwoord. En over sommige stukken is het voor mij in de bijbel heel erg duidelijk, het is gewoon duidelijk wat daar gebeurt, en daar heb ik geen vragen over. Maar misschien heb iemand anders over dat stuk dan wel weer vragen. En dan gaat hij over dat stuk preken.

A. Je zegt eigenlijk: niet iedereen kan in een zo'n preek antwoorden krijgen.

570 V. ja. okee.

A. Dus dan kan het heel goed zijn dat jij in de kerk zit en het helemaal niet over jou gaat.

V. nee. Of ja, dat kan.

A. Ehm.... Heb je nou dingen gehoord die nieuw waren voor je?

V. Eh... niet ik me kan herinneren. Ja, dat eh... nee niet echt dat ik me kan herinneren van dat
575 spreekt mij nou echt aan en dat zou ik ook meenemen zeg maar.

A. Okee. Ehm... soms kunnen er moeilijke dingen in de preek zitten. Heb je bij deze preek het gevoel dat je begrijpt wat de dominee bedoelt?

V. Nee, maar zodra zeg maar dat gebeurt, dat er dingen worden gezegd waarvan ik denk... nou al sla je me dood... ik zou niet weten wat dat betekent...of, dan is het meestal wel het idee erachter,
580 daar kom ik later nog wel achter, zeg maar, als ik ouder ben, dan weet ik wel wat ie bedoelt. Of ik onthou het en dan vraag ik het aan mijn ouders.

A. Okee. Ehm... je noemde al je vrienden... je zit met je vrienden in de kerk. Wat voor rol spelen zij terwijl je daar in die kerkdienst zit?

V. Ja, wel een grote rol: ze bepalen zeg maar hun bepalen wel een deel van hoeveel ik onthoud uit
585 de kerk...

A. Zij beïnvloeden hoe je luistert?

V. Ja, maar ik moet wel zeggen dat ik wel bij mijn vrienden wel kan zeggen van: o, nou even je bek dicht, dit wil ik even horen.

A. –lacht. Okee.

590 V. Ik heb ook het idee, dat wel als ik bij mijn vrienden zit, als ik iets wil horen dat ik het dan ook beter hoor, dan als ik bij mijn ouders zit.

A. Ja?

V. Zodra ik bij mijn ouders zit dan ja, dan ga ik eigenlijk slapen in de kerk. Dan is het ...dan wordt het helemaal te saai. Kijk als je bij je vrienden zit kan je nog af en toe op je mobiel kijken en effe
595 nog wat zeggen ofzo. Maar als je naast je ouders zit is het muisstil enneh.. ja.

A. krijg je een stoot in je zij van eh... opletten!

V. Ja.

A. Eh... heb je het met je vrienden over wat er in de kerkdienst gebeurt?

V. Nou niet echt dat we zondagmiddag naar elkaar toe gaan en het over de preek gaan hebben.
600 Nee, dat niet. Op catechisatie doen we dat wel, maar niet dat we naar elkaar toe gaan en het over het geloof gaan hebben.

A. Nee, okee. We gaan 'm afronden. Wat denk je nou dat de dominee eh... tegen jou in de preek heeft willen zeggen. Zou 'ie jou in beeld hebben gehad?

V. Ik denk het eerlijk gezegd wel. Want ik weet nog wel uit de preek, dat 'ie af en toe begon met
605 'jongens en meisjes' enzo, en daarmee heb ik wel het idee van dat de dominee ook echt de jeugd probeert te bereiken.

A. Okee, jij voelde je wel aangesproken op dat moment. Maar wat zou hij nou gewild hebben?

V. Ik zou het niet weten. Ik denk dat eh... hij ons wat duidelijk heb willen maken. En eh... ja ik gok zo maar, ik denk dat hij duidelijk heb willen maken, dat God, waar je ook gaat, dat ie bij je is. En...
610 ja. verder weet ik echt geen antwoord op die vraag.

A. Is dat een boodschap die je verwacht omdat het hier over ging, of omdat ie heel vaak voorbijkomt?

V. Ik denk dat het een boodschap is omdat ik daar zelf wel eens mijn vragen over heb... en... of over had, laat ik het zo zeggen, want ondertussen weet ik het wel... 'k heb namelijk ook een paar
615 maanden ... geleden... of zeg maar een maand geleden op een projectavond op school daar heb ik ook zeg naar zelf wel weer wel beleden dat ik wel in God geloof, want afgelopen half jaar tot zeg maar een maand terug is dat zeg maar echt gewoon weggegaan door heel veel dingen die gebeurden, veel mensen heb ik in die tijd verloren, er zijn veel dingen gebeurd waarvan, waardoor ik zoiets had van eh... nou eh... ik krijg mijn twijfels... en op een gegeven moment ging ik aan die
620 twijfels geloven... enneh... ja dan krijg ik nog eens... tuurlijk, ik heb onchristelijke vrienden, maar het lijkt net alsof die onchristelijke vrienden daar gebruik van gaan maken, dat ze juist dan gaan praten over het geloof, waardoor ik zeg maar een tijdje echt zonder geloof heb gezeten om het zo maar te noemen.

A. Maar je bent daar wel op teruggekomen? Wat heeft daarvoor gezorgd?

625 V. Omdat we een project hadden op school... dat project ging over vervolgde christenen... Door dat project kreeg ik zeg maar het idee en het beeld voor me wat mensen zeg maar in Noord Korea allemaal geven voor hun geloof. En dat heb ik toen ook gezegd op die avond zelf. Er moet wat meer achter zitten. Want je laat je niet zomaar voor iets helemaal kapotslaan, en laat je je helemaal overlopen, je gaat niet voor niets naar een concentratiekamp, en als je dan zeg maar
630 daarvoor doet en je blijft iets volhouden, dan moet daar gewoon iets achter zitten, dat kan niet iets normaal zijn zeg maar.

A. Okee. En hoe leg jij dan het verband naar dat God in jou leven...er altijd is?

V. Omdat God er altijd is voor die christenen, voor die vervolgde christenen. En daardoor heb ik het idee gekregen... van kijk, ik word niet vervolgd... dus daar mag ik ook zeg maar niks over
635 zeggen, dat ik vervolgd word. Maar ik heb wel... ik mag wel zeggen: van God is er voor hun, maar hij is er ook voor mij, want ik heb het moeilijk en hun hebben het moeilijk, dus dat is wel weer een overeenkomst. En juist in de moeilijke momenten is God er, ook voor hun, dus ook voor mij.

A. Ja. wel mooi.

640

4. Interview met vmbo'er III – Vmbo'er III n.a.v. belijdenisdienst ds. Predikant A.

645 A. Ehm. Ik heb een paar vragen bedacht, die ga ik proberen allemaal langs te lopen. Aan jou zou ik willen vragen: vertel maar gewoon, als ik meer wil weten vraag ik wel door. Okee?

V. Ja, is goed.

A. Ehm... nou gaan we even terug naar afgelopen zondag. En dat is best even een paar dagen terug. Dat is best even lastig misschien, maar we gaan het toch proberen. Je was in de kerk. Kun je

650 eerst eens beschrijven: wat vond je van die kerkdienst?

V. Nou, het was druk en ik hou sowieso niet van orgels, en ik moest dus van mijn ouders naar de kerk gaan. En ehm... ik ging wel gelijk bij vriendinnen zitten dus, da's wel leuk. Ja, kweenie, ik ken die dominee niet echt.

A. Okee. En eh... toen je daar eenmaal zat... hoe zit je daar dan in die kerkdienst?

655 V. Nou ehm, we zaten nogal van ehm... met ons telefoontje te spelen als het saai was. Maar met zingen doe ik ook niet mee, want ze zingen te sloom.

A. Ze zingen te sloom?

V. Heeeel erg sloom. En ehm... het duurde echt superlang. Een preek van drie kwartier ofzo. Ja, dat hoeft ook van mij eh... ja, het enige wat we doen is spelletjes op de telefoon, dingen versturen

660 enzo.

A. – lacht – ik hoor jou eigenlijk zeggen van eh... nou, ik heb daar dan wel gezeten, maar verder heb ik er niet heel veel van opgepikt.

V. Nee, we zaten ook helemaal achterin, en het was zo druk. Dan hoor je de dominee ook niet. Ja, normaal gaat het het ene oor in en het andere uit.

665 A. Ja. Okee. Eh. Wat vind je daar zelf van, dat je daar zo zit? Vind je dat zonde van je tijd of vind je dat het anders zou moeten zijn?

V. Nou, op zich, ik zou het wel iets later op de middag willen. Niet zo vroeg, om 10 uur, dat vind ik echt niet leuk.

A. Hee, je zegt ik zat daar met anderen. Met wie zat je daar?

670 V. ehm Vmbo'er I, natuurlijk Elise, Myrthe, Lonneke, Vmbo'er II, Ruben, Simon, dus ja.

A. Gaan jullie altijd bij elkaar zitten?

V. Ja, meestal wel, maar eh, er zijn er meestal een paar niet. De ene keer zitten we met z'n drieën ofzo, de andere keer met z'n zevenen.

A. Ja okee. Is er nou verschil tussen stel nou dat je bij hen gaat zitten of dat je bij je ouders gaat
675 zitten?

V. Ja, bij mijn ouders moet ik meedoen. Ja kweenie. Als ik bij mijn ouders zit zijn mijn gedachten helemaal ergens anders. En als ik bij mijn vrienden zit, dan ook, maar dan eh... ook eigenlijk. Maakt dus geen verschil, je kan meer kletsen.

A. Okee. Nu hebben we het over die kerkdienst. Maar nu gaan we een beetje meer inzoomen:
680 gaan we echt kijken naar die preek. Want ik ben eigenlijk vooral benieuwd naar die preek. Ehm: weet je er nog iets van, van die preek?

V. Ja, iets met Genesis, nee niet Genesis...ofzo ehm... hmmm Prediker vers 9 nogwat. Nee eh... het was een beetje onverstaanbaar.

A. Onverstaanbaar?

685 V. Ja, maar ik ook gewoon andere preken houden. Sommige preken dan luister ik wel. En dan vind ik het op zich wel leuk. Als het over bepaalde onderwerpen gaat, gewoon een makkelijk onderwerp, dan luister je wel.

A. Okee. Maar was dit dan niet zo'n makkelijk onderwerp?

V. Nee, maar eh... de dominee doet het zo langzaam. Na een kwartier dan ben ik ben ik er gewoon
690 moe van en dan denk ik laat maar zitten.

A. Okee. Dus je zegt: als het onderwerp makkelijk is luister ik beter, maar die dominee, die was gewoon...

V. Die duurt te lang.

A. Die doet veel te langzaam, ja precies. Okee, maar wat was hier nou aan de hand? Was het een
695 saai onderwerp of was hier de dominee te langzaam?

V. Eh het was volgens mij een saai onderwerp en ook de dominee was te langzaam.

A. Allebei?

V. Ja.

A. Okee. Weet je nog waar het over ging de preek?

700 V. Nee, niet echt. Ik heb helemaal niet geluisterd.

A. Okee, dan ga ik je er zo meteen een beetje bij helpen. Dan gaan we proberen het boven water te krijgen, want ik ben daar toch wel benieuwd naar. Maar ik wil nog eerst even door op die dominee. Want jij zegt van hij is te langzaam. Kun je dat nog wat meer uitleggen, wat bedoel je nou, wat vind je van hoe zo'n dominee daar staat?

705 V. Nou kijk die dominee die gebruikt moeilijke woorden – vind ik zelf. En ja... dan begrijp ik het veel minder. Als ie nou gewoon voor jongeren iets meer aangeeft dan is het veel leuker. Ja, met

langzaam, ehm... ja niet letterlijk langzaam, maar gewoon ehm... ja gewoon het is .... Nou ja het duurt gewoon te lang.

A. En dat vind jij vervelend?

710 V. Ja. Is het gewoon bijvoorbeeld twintig minuten, dan hou ik het wel vol, een makkelijk onderwerp gewoon ehm... normaal Nederlands, niet van die ehm... woorden, moeilijke woorden.

A. Heb je een idee hoe lang deze preek duurde?

V. Een half uur, drie kwartier?

A. Ja, een half uur. Maargoed. Maar jij zegt als het veel gekker wordt dan twintig minuten haak ik

715 wel af. En je zegt ook hij gebruikt moeilijke woorden. Kun je daar een voorbeeld van geven?

V. Ja maar kijk. Ehm. ja gewoon alles wat in de Bijbel staat. Kijk als ... stel iemand die niet christelijk is dan komt ie in de kerk, en dan hoort ie zo'n verhaal dat allemaal in de Bijbel staat. Dat zou ik niet snappen in ieder geval.

A. Nee

720 V. En dan moet ie gewoon meer uitleg geven eigenlijk gewoon iets makkelijker.

A. Nee. Jij vindt eigenlijk dat ie het zo moet uitleggen dat iemand die het voor het eerst hoort, dat die het snapt.

V. Ja.

A. Maar jij hoort het niet voor het eerst? Jij hoort het al heel lang.

725 V. Maar ja, maar er zijn jongeren die niet willen luisteren

A. Niet willen luisteren?!

V. Nee. Sommigen niet willen luisteren.

A. En geldt dat ook voor jou een beetje? Dat je geen zin hebt om te luisteren, ik wil gewoon niet?

V. Ja. Klopt.

730 A. Okee. En waarom is dat?

V. Ja, ach ja, ik zit nogal van heel ergens anders mee in mijn hoofd enzo, de laatste tijd.

A. Veel te veel andere dingen aan je hoofd?

V. Ja.

A. Okee. Nou gaan we toch eens even naar het verhaal van die preek. Want dat ging dus over

735 Hagar, en Abram en Sarai,

V. Oh die.

A. Ja, weet je dat nog?

V. Ja, ik ken het verhaal wel.

- A. Je kent het verhaal wel. En de preek ging over Hagar, die werd zwanger van Abram, en toen
740 werd ze... werd ze trots en Sara die werd zo boos, dat ze haar heel erg ging vernederen en toen
ging Hagar vluchten. Hagar was gevlucht, en toen was ze weg, bij de grens van Egypte toen kwam
de Engel van de Heer...,
V. toen was ze toch zwanger?
A. Ja, en die zei, weet je dat nog?
745 V. volgens mij moest ze teruggaan.
A. Ja, teruggaan. Keer terug. Daar ging die preek over.
V. Ja.
A. Dat verhaal hè. Dat heb je nou een beetje in beeld weer. Kan jij daar iets mee?
V. Ja ik denk ... dan vind ik ... ehm... ja ook als je eigenlijk ...zo van... hun hadden zo van een beetje
750 ruzie, nou als je thuis een beetje ruzie zit, of met geloof een beetje ja, je weet niet wat je moet
doen... ga dan ja... terug, ja, zeg maar.
A. Wat zou dan teruggaan zijn voor jou?
V. Naar de Heere. Als je het verkeerde pad op bent gegaan.
A. Het goede kiezen.
755 V. Ja. Okee.
A. Maar zijn dat nou dingen die, als jij naar zo'n preek luistert bij jou naar boven komen?
V. Ja... Ik denk het wel.
A. hm okee. Ehm... heb je het gevoel dat de dominee weet waar jij en andere jongeren mee bezig
zijn?
760 V. Nee. Meestal niet. Nee. Hij is ja... oudere. Nee, ik heb liever iets een jongere dominee ofzo,
gewoon een normale dominee, dat ie ook een beetje rekening houdt met jongeren enzo.
A. Hoe zou ie dat moeten doen dan?
V. Gewoon, een keer in de maand ofzo een jeugddienst houden. Dat doen wij dus niet.
A. nee.
765 V. Dat is jammer. Ja, mijn oom die is namelijk ook een prediker.
A. okee?
V. Hij is zeg maar ook, zeg maar normaal, voor grote mensen...
A. ja
V. Maar hij heeft ook voor jongeren. Dan kleedt ie ook zoals jongeren aan enzo.
770 A. Hij doet dat wel allebei?
V. Ja. helemaal superleuk, trekt gewoon veel jongeren.

- A. ja. Maar nou eh... kijk déze dominee. Het kan best dat in zo'n preek niet iedereen persoonlijk aangesproken kan worden. Maar misschien dat er dan toch een meer algemene boodschap in kan zitten waar jij wel wat mee kan. Heb jij nou zelf het idee, als je even nadenkt over déze zondag,
- 775 déze preek, over Hagar, wat denk jij nou dat die dominee tegen jóu zou willen zeggen?
- V. Hmm... lacht
- A. Dat is een hele moeilijke vraag.
- V. Hmm ja... nee, ik zou het niet weten.
- A. Zou die een boodschap voor jou hebben?
- 780 V. Denk ik wel.
- A. Waarom denk je dat?
- V. Hij is een dominee.
- A. Ja. maar probeer eens. Wat zou hij nou willen zeggen met dat verhaal van Hagar?
- V. Ja... wat ik net al zei: ehm... ja... als je het een beetje moeilijk vind met geloof enzo. En je wilt
- 785 weglopen, dan eigenlijk dat je moet terugkomen.
- A. Ja
- V. Of je wil het geloof niet horen en toch moet je sterk blijven om terug te gaan.
- A. Ja. ja. Gaat dat over jou?
- V. Ja. - lacht.
- 790 A. Kan je daar iets meer over zeggen?
- V. Nou...ik eh... de laatste tijd heb ik niet veel met geloof enzo, niet teveel, laat ik het zo zeggen. Ja, eigenlijk moet ik het wel doen...eigenlijk wel
- A. Vind je dat zelf of moet dat van anderen?
- V. Nee, vind ik zelf. Het lukt alleen niet. Af en toe probeer ik wel, maar het lukt niet. En eh... ik ga
- 795 het op een andere manier aanpakken. Naar leukere diensten. We zien wel wat er gebeurt, afwachten.
- A. Dus je wilt daar wel mee aan het werk. Maar dat gaat je wel lukken?
- V. Ja, ik ga zondag naar de Morgenstond. (= Evangelische gemeente – jadj)
- A. Okee.
- 800 V. Met xxx.
- A. Oh, leuk.

A. Goed. Ehm het gaat mij om de preek, in bijzonder die van afgelopen zondag. Ik heb een aantal vragen voorbereid, ik wil u vragen vrijuit te spreken, als ik wil interrumpen komt dat vanzelf.

Over de preek van afgelopen zondag: zou u eerst wat kunnen vertellen over: hoe bent u tot het
810 onderwerp van deze preek gekomen?

D. Eh... simpel. Het gemeenschappelijke leesrooster geeft lezingen aan eh... die wij gevolgd hebben. Dat proberen we de laatste jaren weer opnieuw te doen. Een aantal jaren niet. In mijn eerste gemeente heb ik dat zondag aan zondag moeten doen en op een gegeven moment, als je dan acht jaar achter elkaar het rooster hebt gevolgd heb je het wel eens een keer gezien.

815 Maar goed, in 's Gravenzande deed men daar niet aan, en hier in D., in deze wijkgemeente ook niet. Dus die draad, die oude draad heb ik dan weer een paar jaar geleden opgepakt, om mezelf ook te behoeden voor een al te eenzijdigheden in de keuze van je schriftlezing. Een doodenkele keer wijk ik ervan af, wijk ik uit naar het lutherse leesrooster, of is er een bijzondere dienst waarbij ook anderen een rol spelen ook in de keuze. In dit geval had dat ook gekund, want het was een

820 dienst die ook voorbereid is met de zendingscommissie, dus ieder jaar hebben wij een dienst, en als er belijdenis is met Pinksteren doen we het ervoor of erna. Dus dit keer is het ervoor gebeurd. Enneh... nou, we hebben eerst eens onbevangen gekeken, wat staat erop het rooster voor de derde zondag na Pasen. En toen stond erop Openbaring 7 vers 9 tot 17, de schare die niemand tellen kan, en Johannes 10 vers 22 tot 30, dat gaat vooral om de discussie met de Farizeeën. Eh.

825 over wie hij nu eigenlijk is... en dan brengt ie ook het herderschap ter sprake. Maar die zondag ervoor had je natuurlijk ook al die lezingen gehad over de goede herder. Dat hadden we toen niet gedaan, omdat dat een huwelijksdienst was, daar had het bruidspaar ook een stem in het Kapitel. Dus toen dacht ik we pakken even iets terug van die vorige zondag, en dat kwam eigenlijk heel goed uit, want die schare die niemand tellen kan, daar gaat het om de gelovigen uit de volken. Uit
830 alle stammen, alle natiën. En eh... in het stukje wat we toegevoegd hebben, in Johannes 10, ging het ook over de uitspraak van Jezus, die zegt, nog andere schapen heb ik die niet van deze kooi zijn, en eh... ook die moet ik erbij eh... zien te krijgen, ook voor hen ben ik gekomen. Nou, voor een zendingsdienst is dat natuurlijk eh... scoren voor open doel om het zo maar eens te zeggen...

A. Er was geen enkele behoefte tot aanpassing.

835 D. Nee, er was geen behoefte om een heel ander soort lezing te nemen. En we hebben dat samen gelezen en kwamen tot het thema Eén kudde en één herder. En vervolgens eh.. k daarmee aan de slag gegaan, met dat thema. Dus de keuze werd hier gewoon ingegeven door het rooster.

A. Okee. Eh... kunt u dat hoofdthema, die hoofdgedachte nog eens omschrijven, van deze preek?

D. Ehm... de hoofdgedachte van deze preek, eigenlijk van de hele dienst was toch dat we ons

840 bewust moeten zijn van het feit dat God weliswaar begint met Israël, maar dat hij ook in die keuze voor Israël de volken van deze wereld op het oog heeft. Dus het is Gods wil, het is zijn behagen om de wereld te redden. Daar gaat het om. En ik denk dat dat ook helemaal spoort met wat Jezus zelf in Johannes 3 vers 16 zegt hé, alzo lief heeft God de wereld gehad, dat ie zijn enigegeboren zoon

845 hem geeft, daar spreekt ie over zichzelf in de derde persoon. En ehm... opdat een ieder die in hem gelooft niet verloren ga maar eeuwig leven hebbe. Nou, dat *kosmos* daar heeft toch een heel duidelijk onbegrensde wijde denk ik. En ik denk dat dat voor een missionaire insteek heel belangrijk is. Nou dat heb ik geprobeerd, om dat over te dragen en te laten zien hoe die vroege gemeente, daar heb ik bewust voor gekozen, om er ook iets over te vertellen hoe dat in die eerste eeuwen ging, juist ook met in het achterhoofd de gedachte van: hoe zitten wij nu hè? En eh... daar

850 kun je gewoon van leren. Nou kun je in één preek ook niet alles zeggen. Dat hoeft ook niet maar eh... Maar om te laten zien dat dat evangelie dus eigenlijk toen ook... ja heel... helemaal niet paste in die cultuur, en compleet daar haaks op stond, maar dat die eerste christenen daar dus inderdaad toch vrijmoedig uit leefden en op zijn tijd daarvan getuigden, en dat dat dus zijn impact heeft gehad op die volken, en op die stammen. Vooral ook op die alle rangen en standen en noem

855 maar op. Dat doorbreken van die grenzen tussen mannelijk en vrouwelijk. Nou, wij beseffen nauwelijik hoe revolutionair dat evangelie in die eerste eeuwen heeft geklonken. Het is voor ons allemaal zo gesneden koek zeg maar, het is zo bekend en zo logisch misschien ook wel... hoewel, maargoed. Dat vertrouwd als je ermee opgroeit enzo vind je het het allemaal heel gewoon. Maar het is....en dat vind ik het leuke in de omgang met mensen van IREF bijvoorbeeld (= International Reformed Evangelical Fellowship, aan de PKN D. gelieerde internationale christelijke gemeenschap in D. – jadj) en mensen uit andere culturen, die ineens dat nieuwe weer ontdekken. En daar ons mee confronteren, en niet snappen dat wij het allemaal zo gewoon vinden.

A. Nee, precies. Kunt u nou omschrijven: hoe ziet u bij de voorbereiding nou de doelgroep waar u zondag tegen preekte?

865 D. Eh... ja, ik vind het lastig om voor iedereen, iedere preek voor iedereen te maken. Dat vind ik gewoon lastig. Dat eh... dus heb je soms ... heb je echt wel in je achterhoofd, van nou, nu ga ik me nu vooral op de studenten richten bijvoorbeeld hè, of ik ga me nu vooral op de ouderen richten of

ik eh... nou... in jongerendiensten ga je specifiek natuurlijk eh... in gezinsdiensten probeer je het kort en begrijpelijk te houden omdat het vooral ook voor de kinderen is. Maar deze dienst is
870 natuurlijk lastig, want het is een zendingsdienst, dus die is eigenlijk toch wel weer bedoeld voor de hele gemeente, ja dat is iedere preek, maar nu zeker ook, dus... ik denk dat ik hoopte – ik weet niet of dat zo overgekomen is – dat bijvoorbeeld ook dat eerste deel van de preek, waarin ik geschetst heb hoe revolutionair dat evangelie in die eerste eeuwen was, totdat het ook weer zo *religio licenza* werd hè, of zelfs een bevoorrechtte godsdienst, dat word altijd Constantijn in zijn
875 schoenen geschoven – daar had Constantijn niet zoveel mee te maken, maar zijn opvolgers wel - hè, maar als dat gewoon voor jongeren weer helder wordt van hé ja, dat kan dus heel verrassend zijn, het evangelie kan dus heel verrassend zijn, en is het dat nu vandaag de dag ook? Ik bedoel daar zal je verder een keer over moeten praten in een andere dienst, misschien ook in een jongerendienst specifiek, maar dat heb ik gehoopt, ik dacht van nou, dit is iets wat jongeren, maar
880 net zo goed ouderen hoor, dat ze denken van hé ja is dat zo, maar ik heb dat vooral... dáár heb ik vooral aan jongeren gedacht. Met name de wat oudere jongeren. Ja.

A. Ja? die, maar die jongeren komen dan concreet op uw netvlies bij het voorbereiden?

D. Ja, in dit geval, kijk het is al weer even geleden, catechisaties zijn al weer even voorbij, maar nu had ik inderdaad onder andere mijn belijdenisgroep in mijn gedachten, en wat oudere jongeren,
885 zoals xxx en xxx en die groep eigenlijk, een beetje degenen die zo rond de twintig altijd zitten.

A. De jong volwassenen?

D. Ja, de jongvolwassenen, maar niet de tieners specifiek.

A. Ja. Maar over die tieners? Waar ik vooral benieuwd naar ben de vmbo'er... Weet u of die er zijn?

890 D. In onze huidige gemeente zijn er inderdaad. Eh... maar niet dat je daar... kijk we hebben ze natuurlijk op de catechisatie heb ik mensen die het vmbo doen, theoretische leergang. Eh... het is op dit moment een wat kleinere groep dan we de afgelopen jaren gehad hebben. Dat gaat zo met golven, met hoeveel kinderen geboren worden niet, wat er aan gezinnen binnenkomt. Het is op dit moment niet zo'n hele grote groep. Dat merken we natuurlijk al met de afgelopen jaren met
895 afscheid van de jongeren van brugklas, groep zeven, acht, brugklas die doorstromen naar het middelbaar onderwijs... dat is maar een betrekkelijk kleine groep. Dus ik heb nu een catechisatiegroepje 12/13 dat zijn er dan nu acht, en het andere groepje zijn er ook acht, tussen de 14 en 16. Nou het grootste gedeelte van dát groepje..eh... zit op het [naam middelbare school] en begint in eerste instantie denk ik op die Havo, vooral, er zijn er een paar bij, Carlijn Haringsma
900 bijvoorbeeld die dan atheneum doet, Laurens die daar ook begonnen is, maar een beetje

stagneert daarin. Ik denk alleen eh... Vmbo'er V, Vmbo'er V, en Vmbo'er VI, Vmbo'er VI . Dat zijn de jongelui van het vmbo. Dan zou ik mijn lijstje moeten pakken, maargoed die zitten in ieder geval die hoek. Maar het is maar een klein groepje in feite.

A. Ja okee, maar u zegt net, bij het voorbereiden van deze preek heb ik die groep niet spec

905 D. Heb ik die groep niet specifiek in mijn hoofd gehad.

A. Gebeurt dat wel eens?

D. Ja. nee, als je op een gegeven moment dingen aanhaalt die in de samenleving spelen, die met jongeren te maken hebben. Bijvoorbeeld nou het hele verhaal van het gamen enzo, weet je wel.

Dat heb ik ook op een gegeven moment wel eens een keer in de preek ben ik daar op ingegaan. En

910 ehm dat was ook naar aanleiding van een gesprekje dat we in de catechisatie wel eens hebben gehad, en bijvoorbeeld hoeveel tijd besteed je nou aan het eh... aan je huiswerk. Eh... vorig jaar hebben we daar eens een onderzoekje naar gedaan... - lacht

A. -lacht

D. Van hoeveel tijd besteed je aan je huiswerk... en hoeveel tijd besteed je nu aan eh... het zitten

915 achter je toetsenbord. En wat dan nog, waar ben je dan mee bezig? Nou dan blijkt dus heel veel

tijd heen te gaan met het onderling communiceren, van eh... het uitwisselen van gedachten en

noem maar op, en het ene lokt het andere uit. En toen bleek dat een aanzienlijk grotere tijd in te

nemen dan eh ... dan het huiswerk. Dus dat was wel heel herkenbaar. En dat heb ik toen een ke...

ja een enkele keer laat je dat eens in een preek wel ns effe terugkomen, en zo zijn er meer dingen,

920 die bijvoorbeeld met de sport te maken kunnen hebben, het voetbaltoernooi, wat dan ook, met

de WK. Dus dat hangt er een beetje vanaf. Ik vind het ook gevaarlijk om dingen er zo even in te

leggen. Er moet wel een natuurlijke associatie zijn, denk ik, want anders vind ik het gezocht, dat

wil ik dan ook weer niet.

A. Maar vindt u nou wel dat deze preek van afgelopen zondag, dat zij daar iets uit zouden moeten

925 kunnen pikken?

D. Eh... nou, of het al voor hun zo is dat zij dat besef van dat je dus inderdaad vanuit je geloof leeft

en dat je dat ook uitstraalt, dat je dus juist in die omgang met elkaar, want daar mondde het in uit

natuurlijk, die preek. Dat het dus een eh ... ons leven eigenlijk radicaal zou moeten veranderen het

evangelie, dat het dus zichtbaar moeten zijn, in je werk, nou ja, onder de studenten... dat zijn

930 dingen die regelmatig terugkomen... en dat dan op een gegeven moment... dat...eh. of dat in de

tienerleeftijd al zo kan leven, terwijl ze nog volop bezig zijn met zich een mening te vormen en dat

geloof een beetje tastbaar te krijgen zeg maar... om dan ook al met de opdracht van ja, je moet

eruit leven. Kijk als je op catechisatie met elkaar daarover hebt, dan vinden ze dat wel erg lastig,

want je moet eerst voor jezelf goed weten wat je nou eigenlijk gelooft en wat je wil... dus dat is...
935 dat is best eh... maar ik vond het wel heel grappig, wanneer was het, het was net voor Pasen denk ik, nee, het was iets langer geleden, nee het was eind februari, toen stond 1 Korinthe 13 ook op het rooster. Tenminste toen stond het op het rooster, ik heb het een paar weken geleden met die bruiloft van xxx en xxx heb ik het ook gelezen. En naar aanleiding van die preek kwam ineens xxx van xxx 's maandags meteen naar me toen en zegt van Dominee, die preek was echt helemaal
940 voor mij...nou, ik vond het zo helder zei ze, hier, daar kon ik iets mee. Gewoon omdat het te maken had met hoe je ja... hoe leef je nou, en wat voor keuzes maak je... en ja... daar heeft ze van gezegd van: daar... ik zou het moeten opzoeken... in ieder geval, dat was heel duidelijk. Zonder dat ik nou echt specifiek heb gedacht van dat zou wat voor xxx kunnen wezen. - lacht

A. Dus dan gebeurt dat.

945 D. Dan gebeurt dat gewoon hè. Dat was in doopdienst... de liefde zal nooit vergaan, ons resten geloof hoop en liefde... dat is eh... oh, nu weet ik inderdaad... nou snap ik.... Ik ben toen begonnen met de de Beatles, All you need is love... weet je wel... wat wordt er al niet over liefde gezegd... en daar hè, hoe zie je dat nou? Hoe maak je de liefde... En daar heb ik inderdaad wel degelijk aan tieners gedacht, over dat eh... wat er in Korinthe gebeurde, de Christelijke gemeente, dynamische
950 wereldhaven, concurrentiestrijd, hè, de één voelt zich beter dan de ander, en toen heb ik gezegd... nou is dat niks nieuws, want ook in onze eigen samenleving is dat toch net zo? Draag jij wel merkkleding, hoeveel verdien jij? Wat voor auto rijdt jij? Nou op die manier ben ik verder gegaan. En dat soort dingen, werd beaamd door anderen, dus dat vonden ze dan weer mooi.

A. Maargoed, dan verrast het je...

955 D. ja... want ik heb dan wel effe zitten denken met die merkkleding, dan denk je aan jongeren natuurlijk vooral, maar met die auto dan weer niet... maargoed, ja dan denk ik van nou, gelukkig.

A. Maar het kan dus wel zo zijn dat er een groep in de kerk zit waar je eigenlijk niet zo aan gedacht hebt bij de voorbereiding, en waarvoor het eigenlijk moeilijker is om het te volgen?

D. Ja, dat gebeurt. Dat realiseer ik me, dat er preken zijn waarvan ik denk... nou, dit zal niet

960 iedereen aanspreken. Ja, dat kan. Dan lukt het me niet om eh... dat zo... ja... nou ja... dat is het lastige... je zit met die gemengde groep van jongeren en ouderen, waarin er ook nog eens een keer allerlei nuances zijn aan te brengen natuurlijk, qua opleidingsniveau, bevattingsniveau, belevingswereld, waar ben je mee bezig. Is je vriend pas verongelukt, of eh... ik noem maar wat hè? Dan luister je altijd heel anders naar dingen. Zit je vlak voor je eindexamen, of is je Opoe ziek,
965 nou ja, ik noem maar wat. Dat heeft mij in het beg... en toen ik een paar jaar predikant was, toen heeft me dat ook wel behoorlijk verlamd, het je realiseren dat er zo ontzettend veel verschillende

mensen zitten met ieder weer een andere behoefte, om het zo maar eens te zeggen, een andere beleving, dat ik dacht van: hoe kan ik hier ooit een preek voor maken? Dat lukte me dus ook niet, ik liep helemaal va... dat kán niet...

970 A. Op die manier doe je het nooit goed genoeg

D. Dus in het seminarie zijn we daar ook mee bezig geweest. En daar hebben we op een gegeven moment ook met elkaar de conclusie getrokken, want dat was wel heel herkenbaar, bleek, eh dat we eigenlijk gewoon vooral bijna op zijn Luthers onbevangen met die teksten bezig moeten blijven gewoon. En eh...goed wat jij eruit... je moet natuurlijk een idee hebben, je moet een inventio

975 hebben wat..., maar in principe moet je gewoon uitleggen wat er staat, en daarbij, en dat zou ik misschien nog wat meer kunnen doen proberen te realiseren, wat voor vragen roept dit op... dit versje...

A. Maargoed, daar is wel bij nodig dat je bij die vmbo'ers hun leefwereld wel enigszins kent, dat je weet... uitleggen kan alleen als je een verband kan leggen naar zijn context. Probeert u dat, om bij

980 te houden, waar zij zitten?

D. Ja... nou kijk het is zo dat je met jongelui – als je met elkaar in gesprek bent, en dat probeer je zo veel mogelijk, vooral op catechisatie natuurlijk, dat je dat is eigenlijk natuurlijk het moment dat je er echt op ingaat, dát is het moment waarop je ze ontmoet. Kijk en dat ik daar al jaren in dat vmbo gewerkt heb, dat is een ander verhaal. Ik bedoel dat eh... die jongeren denken niet meer

985 zoals ze toen... ja, bepaalde dingen zijn nog wel hetzelfde denk ik, die zullen niet zo snel veranderen...

A. Zoals?

D. Nou ja, het simpele gegeven dat je in je ontwikkeling bent, met alles wat erop en eraan zit, met de hormonen die beginnen op te spelen en eh... ze zijn gewoon op zoek naar je identiteit, en dat is

990 nog steeds het punt waar het om draait. Alleen de tijden veranderen, de middelen veranderen. Ik bedoel je had nog geen mobieltjes in die tijd, dus ik bedoel sms-en ging niet, laat staan dat je op internet kon met je mobieltje enzo, en dat je fotootjes maakt en filmpjes van elkaar. Ik heb pas foto's gemaakt met mijn mobieltje van de catechisanten, nou, iedereen dook toen in zijn capuchon. Nou dat kon toen niet want die had je toen niet, dat zat er niet op.

995 A. -lacht

D. Maar ik denk heel erg wezenlijk psychologisch gezien denk ik dat er niet zo verschrikkelijk veel verschil zal zijn, maar die omgeving, die leefomgeving is natuurlijk wel veranderd. Die maatschappij staat niet stil. Ik vind het bijvoorbeeld ook wel leuk om bijvoorbeeld een keer met die basisscholen, daar kom ik dan wel hè, ik bedoel, ik heb verschillende keren dat ik op

1000 basisscholen kom, en eh.. dat ik ook wel eens gevraagd word om een verhaaltje te houden... En dat gebeurt eigenlijk met die vbo.. eh vmbo groepen eigenlijk niet of nauwelijks. Want daar hebben we weinig... als kerk eigenlijk nauwelijks contact mee, met zulke scholen. Kijk we hebben meer contact, we hebben wel contact met zeg maar de basischoolleeftijd en met zeg maar de studenten... 17, 18 jaar... omdat je daar bij betrokken wordt... maar moet die tussengroep... als ze
1005 niet op catechisatie zijn... zie je ze niet...

A. nee.

D. En ik denk dat die jongelui die op catechisatie zitten dat die ook in de kerk komen, en voor de rest zien we ze niet... in die kerk ook... of je zou ... nou een enkeling hebben we wel eens op Rock Solid gehad, en dat is wel eens doorgegaan... maar dat ging echt op enkelingen, voor zover ik me

1010 kan herinneren. Daar is dus inderdaad, daar zit een gat. Moet je constateren...

A. Okee. Als u nou de stijl van uw preken zou moeten omschrijven... hoe zou u dat doen?

D. Ja, ik weet niet wat een bepaalde stijl is...

A. Wat is kenmerkend voor de vorm waarin u preekt?

D. Ik denk dat ik vooral probeer om uit te leggen wat er staat in de eerste plaats. Dat is in ieder

1015 geval wat ik denk en probeer. En dat ik daar ook bij... daar ook probeer voor jongeren en ouderen het zo helder mogelijk, in gewone omgangstaal te doen, ik probeer niet zo heel veel – als het even kan, tenzij ik bepaalde codewoorden gebruik...maar zo weinig mogelijk dogmatische termen te gebruiken... dus ik probeer niet teveel preektoon te hebben... ik weet niet of je dat ook bedoelt maar eh...

1020 A. Ik ben wel benieuwd?

D. Nou... preektoon, wat ik vanmiddag bij collega xxx met die begrafenis hoorde... dat het van heel fluisterend tot heel hard gaat enzo.. en met bepaalde zalving in de toon, nee, dat eg... daar heb ik altijd een hekel aan gehad... met alle respect hoor, maar ik probeer gewoon te praten... ja. Ik probeer gewoon, ik heb geen preektoon.

1025 A. En taalgebruik... bijvoorbeeld in de preek van afgelopen zondag gebruikt u in één van de eerste zinnen....

D. ja... een engels woord.

A. gebruikt u 'not done'... hoe bewust is dat? En waarom gebruikt u dat?

D. nou ja... dat zit dan in ... je schrijft dat op... dat gaat in ene keer, en je denkt waarom ook niet...

1030 ik bedoel ...als je kijkt wat eh ... mensen kijken dan naar de televisie, en als ik dan naar radio 2 en 3 luister... wat ik dan allemaal aan kreten, aan Engelse kreten hoor dat wil je niet weten. Ik bedoel dan is het heel onschuldig wat ik dan gedaan heb... denk ik... dus ik denk ... ja, jongeren die pakken

dat wel op als het goed is... en ouderen die moeten dan maar even nadenken... - lacht- ze snappen uit het zinsverband... want daar heb ik later wel naar gekeken hoor... ik heb wel gearzeld later,
1035 toen ik het nog eens doorlas...van moet dat er nou in? is dat nou geen interessant-doenerij? Maar het was gewoon mijn eerste opwelling, ik schrijf dat op... maar uit het zinsverband werd wel heel duidelijk wat daar de bedoeling van was... Dus voor degenen die de Engelse taal niet zo machtig zijn... maar ik denk van ja... in de gewone gemiddelde televisie-uitzending, bij Pauw en Witteman, moet je eens kijken...wat er allemaal... dat is dan misschien voor meer intellectuelen... maar ook
1040 inderdaad op radio 2 en 3 en op Veronica... wat voor engelse termen daar gebruikt worden, heel veel engels... dus daar wordt dat ook gewoon gedaan en... ja, dat vinden ze heel normaal... of niet?
A. Nou het gaat mij vooral om uw beleving, het hangt er wel vanaf of het past in je natuurlijke manier van communiceren.

D. Ja, het is een uitdrukking dan zou je in het Nederlands moeten zeggen... dat vind ik dan weer
1045 stijf... dat is niet netjes, of niet gebruikelijk... of snap je, dat vind ik dan weer een beetje houterig dan... dus dat heb ik dan laten staan, maar ik maak er geen gewoonte van...

A. Even terug naar die vmbo groep... daar blijf ik op focussen...

D. Ja, nee, focus je er maar op...

A. zijn er nou elementen in die preek, stijlelementen, taal, woorden, waarvan u denkt... daar haken
1050 ze op af?

D. Dan zou ik eens even moeten kijken... -bladert- ..... Eh in principe... .. -zoekt-.... Ja zo'n woord als *authentiek*.... Nou ik denk dat ook daar uit het zinsverband... hè, hoe echt ben jij... hoe authentiek... hoe authentieker, hoe dichterbij christus... hoe authentieker we zijn als christenen... hoe meer we vanuit het geloof leven, hoe meer integer we zijn, hoe beter we getuigen van hem...
1055 nou, de vraag is inderdaad of dat... ja, ik bedoel, daar sta ik helemaal achter, maar ik bedoel is dat iets wat hun nu aanspreekt... kweenie. Uitgaande van het besef van ja hoe sta ik eigenlijk zelf in dit geloof...

A. inhoudelijk twijfelt u? in hoeverre sluit dit inhoudelijk aan?

D. Ja, dat zal heel verschillend zijn... Ik bedoel ik heb jongeren op catechisatie die eh.. en gehad in
1060 het verleden... voor wie dat geen punt was, die het helemaal snapt, ja, die hebben gewoon die twijfel niet zo... maar anderen hebben het wel, heel intensief. Die heb je natuurlijk ook. Ik denk aan mensen als xxx B. op een gegeven moment...of eh.. xxx B.... ik denk aan...xxx H., mensen die daar echt mee worstelen... mee geworsteld hebben, of nog worstelen... Ja. Maargoed. Dat was mijn vraag aan xxx B. ook destijds... laat je het zitten, of eh... gaan we er echt op in? Maar dat is
1065 een strijd. Ja.

A. Ja precies.

D. Ja dat is zoiets waarvan ik denk ja... En ook van die 144000 van Israël. Ja, de vraag is of dat zo voor hen leeft. Ja ik vind het voor mezelf heel wezenlijk om dat te zien... Dat is dan ook weer zo typisch dat zo'n lezing dat dan weer even overslaat en dan begint bij de menigte hè, dus ik denk ja, 1070 voor het juiste...

A. Nou ja, dat zijn natuurlijk Bijbelgedeelten waar je als je daar – hoe zeg ik dat - vrij contextloos ingaat, zonder besef van wat voor begrippenwereld daar aan vast hangt, dan is dat vreselijk moeilijk om te begrijpen hè 144000...

D. Ja. dat heb ik natuurlijk wel uitgelegd in het begin, dat het daarin gaat om die eh... om de 1075 stammen van Israël. En dat God dus inderdaad daar begonnen is, het begint bij Israël, maar dan nog, ook als ie dat volk in het leven roept heeft ie wel de volken op het oog. Maar dat zal best wel lastig blijven.

A. Ja.

D. Ja. dat dat... eh... een beetje buiten de levenswereld ligt. Ja, waarvan ik denk dat eh... en daar 1080 heb ik dan wel ook aan jongeren gedacht... maar niet heus alleen aan jongeren... door het simpele feit hè, daar worden wij toch echt regelmatig mee geconfronteerd, en daar heb ik pas op catechisatie – een van de laatste keren ook nog over gesproken: dat er 200 miljoen christenen met vervolging en discriminatie te maken hebben hè, nou ja.. dat het heel opvallend is dat wat wij denken... in Europa het niet meer nodig te hebben, dat jonge mensen in de derde wereld, Afrika, 1085 Azië, dat die het oppakken. Bijvoorbeeld ook door internet hè. Nou ja... ik bedoel, dat betekent heel wat... en daar denk ik dan weer wel.. hé, maakt dat iets los? Dat stemt je dan tot nadenken. Dat dus mensen ondanks het feit dat ze gevaar lopen, dat ze in hun hele samenleving, hun familie, ineens ...ja eruit gegooid kunnen worden, dat ze toch zich laten dopen, dat ze toch Jezus gaan volgen.

1090 A. En u noemt dat dan in de preek en u hoopt dan dat dat ook losmaakt?

D. Ja, ik hoop dat de Geest iets... eh ja, dat is eigenlijk ook de gedachte, daar bid je van tevoren ook om dat de Geest iets met mijn woorden doet. Kijk, het blijft gewoon – dat besef je iedere keer weer, het blijft gewoon een gebrekkige tekst hè. Ik bedoel de ene preek is wat beter gelukt dan de andere. Maar in feite blijft het natuurlijk – als het alleen van die mensenwoorden zou moeten 1095 afhangen, dan zou je eigenlijk niet meer moeten preken, maar ik bedoel het simpele feit dat de Geest daar ook iets mee gaat doen, dát is een kwestie van wat we in de loop der jaren wel van – dat heb ik uit alle leeftijdsgroepen wel teruggekregen, dat er wel degelijk iets mee kan gebeuren,

dat die Geest er wel iets mee doet. Dat geeft ook de vrijmoedigheid om toch die preek te houden... dat wel.

1100 A. Maar kunt u benoemen hoe dat volgens u dan werkt? Door verloop van jaren heen, zit zo'n vmbo'er daar, die hoort die preken...

D. Ja... en ik denk dat... kijk... het geloof is uit het gehoor... ik denk dat alles wat je hoort, op de een of andere manier, en dat kan tien jaar later zijn hoor, ik heb het van mensen gehoord hè, die zelfs twintig jaar naderhand ineens het kwartje ging vallen.. van hé, toen en toen heeft die

1105 dominee dat en dat gezegd, en nou ineens snap ik wat ie toen bedoelde... Heel bizar, maar zo kan het dus werken. Eh dus het zaad word gezaaid... en eh denk ik, maargoed, ik ga niet over de wasdom... God geeft dat. En dat kan meteen gebeuren, er kunnen mensen ineens tot inkeer komen... ik bedoel ik had het eh... ik weet niet, eh... dat is ook heel recent, dat één van die jongeren nog zat te twijfelen of 'ie belijdenis zou doen, ja of nee, en ineens eh.. en een preek

1110 hoorde, en ja.. dit is het gewoon, en dit is voor mij een bevestiging dat ik dat gewoon moet doen... En dat heeft ie ook opgeschreven en dat aan me gegeven... enneh... Dus, ja, dan denk ik van nou... Goddank, het gebeurt inderdaad, het gebeurt echt. En dat maakt me wel veel vrijer, in de verkondiging. In de loop van de jaren denk ik van nou, het moet ook inderdaad niet van mij afhangen, maar wij moeten ons best doen.

1115 A. Dat maakt dat je dat moment kan loslaten?

D. Ja, maargoed, daar bidden we ook om... we bidden om de werking van de Geest. Ik bedoel dat doen we in ook de consistorie, dat we voordat we je met die preek bezig bent. Maar je moet er wel vind ik... wat jij kan doen moet je doen. En dat betekent zo goed mogelijk exegetiseren, en proberen te vertalen naar ja, naar deze tijd zoveel mogelijk... En nou ja. dan krijg je natuurlijk

1120 reacties heus wel van mensen, van eh... goh hé, een paar weken geleden bijvoorbeeld had ik een opmerking over Dick Advocaat, daar gaan we het nou effe niet over hebben...Nou dat krijg ik onmiddellijk in de loop van die week ook terug van verschillende kanten, leuk ook vooral ook van jongeren, maar ook van ouderen, net zoals bijvoorbeeld xxx W., die dan zei van hé dat vond ik wel een leuke... zei ie. Maar dan gewoon van even van hé het staat wel in deze tijd, en het heeft wel

1125 degelijk te maken met die bonussen en dat materialisme, enzovoort weet je wel, dat maakt even iets los, maar je gaat – daar ga ik niet bij stilstaan... maar het is wel bewust. Ik doe het wel bewust...

A. Ja, dat is mijn vraag, zo'n opmerking als 'not done', daar hebben we het net over gehad. U schrijft het helemaal uit, maar hoe letterlijk houd je je eraan?

1130 D. Ja, dat is heel wisselend. En dan later pas ik ze aan... en dan denk ik... maar ik ga nog wel eens een keer buiten mijn boekje dan. Maar ik dwing mezelf wel om het op te schrijven. Maar er zijn gewoon diensten waar ik het absoluut niet kan. De meeste trouw- en rouwdiensten bijvoorbeeld, echt waar het puur gaat om een heel persoonlijke situatie, waarbij ik meestal ook nog beneden sta, heel dicht bij de mensen sta, ja, dan lukt het mij niet om van papier een preek te houden. Dat

1135 kan ik gewoon niet. Ik bedoel, dat bereid ik net zo goed voor als de andere dingen. Maar hooguit een paar puntjes maar voor de rest wil ik dat directe contact hebben. Maar op de preekstoel het lastiger, want dan heb je niet die ene, dat bruidspaar, of die rouwende familie, maar dan is het ook voor iedereen. En dan denk ik, ik wil ook een soort van tegenover me hebben. Dat is altijd een verschil tussen Van de Beek en Jonker. Van de Beek die zei altijd, je moet het niet uitschrijven, die

1140 werkte met kaartjes en dan stond je wat vrijer tegenover de gemeente, terwijl Jonker zei: van als je het verhaal in je hoofd hebt, een uitgewerkt, logisch samenhangend verhaal, dan heb je de rust, dat mocht je uit je rol vallen, dan kun je daar echt op terugvallen. En dat maakt je veel vrijer om die gemeente in te kijken. Dus, nouja, die stonden lijnrecht tegenover elkaar. Maar ik ga soms, ga ik bewust een andere kant op... Of dat de Geest is die je daarin leidt, dat gebeurt ook wel denk ik...

1145 Dat ik denk van nee, ik zeg het anders dan wat er nu staat, of ik laat iets weg of voeg het in.

A. Is dat afgelopen zondag ook gebeurd?

D. Nee, afgelopen zondag ben ik niet echt veel van mijn tekst afgeweken... nee, voor zover ik weet niet.

A. Zou u tot slot echt gericht op die vmbo'er willen benoemen wat u nou hoopt dat die hier uit

1150 heeft gepikt uit deze preek.

D. Hopen. Ik hoop dat ze eruit hebben gepikt dat geloven in Christus Jezus dat dat inderdaad iets, dat dat een drive in je leven kan zijn, waardoor je... wat je hele leven bepaalt waardoor je een inderdaad echt levenshoud krijgt, en dat je ook in staat stelt om verantwoorde keuzes te maken, en dan ook nog in staat stelt om er echt beter te zijn voor je naaste, voor je medemens. Dat is

1155 eigenlijk een klein beetje... ja het is hoog gegrepen... -lacht -

A. -lacht- en dan is het een heel gemene vraag die ik er achteraan wil stellen van: wat denkt u nou dat zij gaan zeggen, als ik het ze zo meteen ga vragen?

D. Ja dat lijkt me heel spannend, om te horen of dat er uitgekomen is. Maar inderdaad, het verrassende van het evangelie, vandaar nadruk in het begin op hoe dat in die tijd geleefd heeft,

1160 gewoon revolutionair. Dat geloof heeft dus zo'n impact dat het die hele samenleving veranderde. Hè ik bedoel... maargoed... Die Hellenistische samenleving, hoe er tegen kinderen aangekeken werd bijvoorbeeld. Ik weet niet of je je er ooit wel eens in verdiept hebt... Er is ook zo'n boekje

over waarin het verzameld wordt, van: hoe zag men... en ook in Strack Billerbeck trekt er een heel stuk over uit om te laten zien hoe die uitleg als de discipelen bij Jezus als die de kinderen bij Jezus
1165 weg willen houden, nou, dat is.. ik weet niet of je het gelezen hebt... een stukje in Strack Billerbeck, daar staat een heel stuk over in, hoe de rabbijnen over... over kinderen dachten... nou... en als je dan ziet... en dat geldt ook voor vrouwen... en als je dan ziet hoe Jezus daarmee omgaat... nou dát verrassende. En dat hebben die vroege Christenen hebben dat opgepakt, en die hebben dat ook in praktijk gebracht. En daar hoop je altijd dat er zoiets, bij mensen, bij jongeren en
1170 ouderen haakt, wat is dat, wat me aanraakt. En wat nu dus vandaag de dag... Het gaat echt niet om makkelijke preken of zo, als je dan hoort welke preken bijvoorbeeld die Su Lau, die ik anderhalf jaar geleden gedoopt heb, die hoogleraar, die via internet in aanraking was gekomen met het christendom en die preken ging luisteren, ja, ook van Tim Keller , maar ook heel gewoon preken van van Strict Baptists en zo. En daar springt een vonk over, ik bedoel, hè... daar is iets wat ik in
1175 mijn opvoeding, in mijn cultuur helemaal mis, totaal mis. Nou ja... God zegen de greep. En dat kan natuurlijk ook bij onze jongeren gebeuren. Maar net zo goed ook bij ouderen hè, want nogmaals, ik denk dat er een heleboel ouderen bij ons in de kerk zitten voor wie het net zo goed nieuw zou moeten zijn, dat die er ook teveel zitten vanuit ja, een bepaalde gewoonte. Al is dat wel minder geworden de afgelopen jaren is dat wel minder geworden. Omdat mensen veel meer bewust
1180 kiezen om wel of niet naar de kerk te gaan. Das anders dan toen ik jong was. Dus er is wel een verschuiving, ik zie in die 27 jaar dat ik dominee ben zie ik toch wel een verschuiving optreden, er is een meer bewuste doelgroep in de gemeente. Ja.

A. Okee, nou, dank u wel!

D. Sterkte ermee – lacht.

1185

6. Interview met vmbo'er IV – Vmbo'er IV , n.a.v. dienst ds. Predikant B.

A. Allereerst: super dat je me wilt helpen. Ik heb een paar vragen voorbereid, die ga ik langslopen.

En ik wil aan jou vragen: vertel maar gewoon, hoe jij dingen beleeft, als ik tussendoor een vraag

1190 wil stellen, dan doe ik dat gewoon. Ga maar gewoon lekker vertellen.

V. Ja, okee.

A. Hé, even terug naar afgelopen zondag: die preek van dominee Predikant B.. We gaan eerst even iets breder beginnen. Wat vond je van die kerkdienst, hoe zat je daar? Kan je daar wat over zeggen?

1195 V. Ehm... nou, ja, ik vind het op zich wel eh... soort van leuk om daar te zijn. 't Is gewoon, aan de ene kant is het een gewoonte, maar aan de andere kant ga ik er ook gewoon vrijwillig naartoe. Dus ja, ik zit daar eigenlijk gewoon wel op mijn gemak.

A. Ja, okee, dus je vind het wel prettig om er naartoe te gaan. En in deze kerkdienst? Nu zat je hier, wat vond je van de sfeer...

1200 V. Ehm... nou ja, ik vond het eigenlijk wel grappig want, met dat kleine stukje van dat eh... er schapen waren, maar er waren ook andere schapen die ie dan ook moest eh... helpen ofzo, dat vond ik wel apart, want dat ging bijna de hele dienst ging dat door. Want ja, het begon er een stukje mee, het kwam in de preek, d'r was ook een liedje van, en ja, dan blijft het bij mij in ieder geval wel hangen.

1205 A. Okee, en als je dat zou moeten eh... wat is nou de hoofdboodschap daarvan volgens jou?

V. Ehm... dat God er niet alleen is voor christenen, maar ook voor mensen die d'r nog niet geloven, maar die d'r misschien wel in willen gaan geloven.

A. Okee, die lijn zag je door de hele kerkdienst heen. Dat gaat over waar de kerkdienst over ging.

Wat vond je van de sfeer in de kerk, de mensen die kwamen, vond je het gezellig, vond je het druk,

1210 vond je het...

V. Ja eh... ik vind het altijd wel gezellig in de kerk. Nou ja, het zijn meestal wel wat oudere mensen die ik ken. Maar daar heb ik natuurlijk ook gewoon een goede band mee en dat is gewoon gezellig, en ik ben daar gewoon op mijn gemak, ook daartussen enzo...

A. Dus afgelopen zondag zat je daar ook wel relaxed. Hé, nou zat je naast je vader, eh... heeft het

1215 feit dat je daar zit, naast je vader, een vriendinnetje schuin voor je... Heeft dat invloed op hoe je luistert, hoe je daar zit in de kerk?

V. Eh. nee. Nee, niet, nou, kijk als ik echt naast een vriendin zit, en zij begint met iets, dan ben ik meestal wel van nou, dat is het, maar ik wil nu even naar de preek gaan luisteren, of ik wil nu even concentreren weet je. En ehm, maar dat is ook bij mijn vader, ik doe gewoon wat ik doe, en ik doe
1220 dat bij mijn vriendin en ik doe dat bij mijn vader.

A. Okee. Hé, nu gaan we even wat meer inzoomen op die preek. Je noemde al dat over die schapen enzo. Weet je nog meer dingen die je onthouden hebt? Waar ging ie over?

V. Nou het ging ehm over de eh.. Israël... volgens mij, en ehm dat in ieder geval – dat heb ik van mijn ouders gehoord, dat niet eh... even kijken hoor, dat de Israëlieten, die volgden Jezus, maar
1225 dat er dan mensen in Israël waren, die ie dan ook eh... ja meenam, soort van.

A. Ja, okee. Dus dat heb je onthouden... Je zegt ik heb het van mijn ouders... hebben jullie er later nog over nagedacht?

V. Ja, we hebben nog een beetje, eh... dat doen wij meestal, de middag na de kerkdienst, dan praten we soms nog wel eens over de preek, van hoe vond je het nou, weet je, enneh ook onder
1230 het eten enzo. En soms dan blijft het wel zitten...

A. Okee. Over Israël, en over mensen die dan eh... waarvan Jezus zegt: die horen er ook bij... eh... nog meer?

V. Ehm... moet ik eerlijk zeggen dat ik er niet heel veel meer van weet. – denkt na.... Ja ... eh...

A. Moeilijk he?

1235 V. Nee, eh...

A. Okee, dan komen we er straks nog wel even op terug, dan ga ik je nog wel een beetje helpen. Okee, als je nou nadenkt over wat er nou gebeurt, de dominee staat daar, er komen allerlei mensen. Wat vind je er nou van dat die dominee daar allerlei dingen zegt, tegen de mensen die komen, hoe zie je die figuur van de dominee?

1240 V. Ehm, ja, eigenlijk een soort van ehm... man die de verhalen van Jezus weer vertelt, en ons daar ook dingen over probeert te leren, die je dan weer door kan vertellen, en eh.. die je dan weer ergens mee kan helpen enzo... ja, eigenlijk gewoon een beetje, gewoon een normale man, maar die dan gewoon echt van soort van gefocust is op iets en die dat graag door wil vertellen.

A. Heb je het idee, dat hij bij zijn voorbereiding ook bedenkt dat jij daar zit, of jongeren zoals jij?

1245 V. Ehm... ja, soms wel, want je hebt natuurlijk de kindernevendienst, zo, sommige kinderen gaan dan weg, maar ik denk wel dat ie er soms een beetje rekening mee houdt met wat ie zegt, en of dan kinderen van mijn leeftijd of die dat dan begrijpen enzo. Want ja, het is natuurlijk wel een beetje, als ik iets niet begrijp en het komt vaak in het verhaal voor, ja, dan snap ik er niets van. Dus ik denk wel dat ie er iets mee doet.

1250 A. Had je afgelopen zondag zoiets?

V. Ehm... nou, ik vond dit, zondag vond ik het best wel... ik kon het best wel goed begrijpen. Ik weet niet hoe ie het anders voorbereidt, maar ik kon het goed begrijpen... in ieder geval... dat weet ik nog – lacht.

A. Had je afgelopen zondag ook momenten dat je dacht van hé, hier richt ie zich echt op jongeren,

1255 hier houdt ie rekening met jongeren in de kerk eh...

V. Nee, niet echt, nee, eigenlijk niet.

A. Okee. Nou ga ik je een beetje helpen met waar die preek nou over ging. Je vertelde het ging over Israël, het ging over die schapen. Het was een zendingsdienst. Het ging over andere mensen die geen christen zijn. Ehm...die moeten ook horen over het evangelie van Jezus. Ehm... wat heeft

1260 dat met jou te maken?

V. Ehm... Ja. ehm... - denkt - ....

A. Heeft het iets met jou te maken?

V. ... ja, ik denk het wel... ik denk wel dat het eh... ... ja, ik weet het eigenlijk niet zo goed hoe dat nou...

1265 A. Want jij zit daar, jij luistert er naar. De dominee heeft het over het christendom, over mensen die niet geloven... Waar kom jij in beeld?

V. Ehm.. ik denk dat als ie dat verhaal eh... vertelt, dat als ik dat gehoord heb, en ik kom in een situatie, dat ik dat dan ook weer doorvertel.

A. Kun je een voorbeeld geven van zo'n situatie?

1270 V. Ehm... nou ja.. eh... even kijken hoor. Ja, dat er iemand die niet christelijk is, en ik wel... want ik heb namelijk een vriendin, die is niet christelijk, maar die mag ook niet schelden van d'r ouders enzo, enneh, ja die vroeg ook heel vaak, van ja maar, wat is er nou gebeurd, en weet je wel... en dan vertel ik bijvoorbeeld die zondag, en dan kom ik die maandag daarna bij haar, en dan kan ik wat vertellen, weetje... en dan vertelt zij dat weer aan haar zusje. En dat gaat dan door, en dan kan
1275 ik het ook weer kwijt.

A. Hmm... heb je het wel eens met vriendinnen over wat er 's zondags in de kerk gebeurt?

V. Ja, voornamelijk met xxx,

A. xxx is het meisje wat voor je zat?

V. Ja, met dat zwarte haar, en als zij dan hier is, dan praat ik daarover, maar ik ben sowieso niet

1280 heel erg, eh... ja, ik wil mezelf gewoon uiten zoals ik ben, en dan maakt het niet uit of ik christelijk ben of niet... ja, ik wil gewoon eh... mijn geloof eh... ja.. laten zien... eigenlijk. Dus het maakt mij niet uit wat ik doe.

A. Heb je nou ook nog nieuwe dingen gehoord afgelopen zondag?

V. Ehm... ja. nou ja, ik heb wel elke keer dat ik het verhaal weer opnieuw hoor, want soms dan heb
1285 je weer een soort van zelfde onderwerp, dan heb ik wel steeds soort van hé dat had ik de vorige
keer niet opgemerkt. Zondag waren er wel een paar dingen volgens mij waarvan ik het nu opeens
wel weer begreep.

A. Kun je een voorbeeld geven van zo'n ding?

V. Ja, ehm... toch over die schapen weer.. eh... ja vorige jaren dan had ik het misschien niet
1290 gehoord. En dan hoor je toch weer van eh... hij houdt ook van mensen die niet christelijk zijn...
eh... hij zorgt ook voor mensen die niet in het christendom zitten... en eh..ja, soms dan heb ik wel
het gevoel van .. oja oja,... hun horen er ook weer... bij soort van...

A. Dat is voor jou even weer een eye-opener?

V. Ja.

1295 A. Okee, andere dingen?

V. Nee...

A. Wat denk je nou dat de dominee in deze preek zou hebben willen zeggen... tegen jou?

V. ehm... ja. Ja dat ie ook voor de andere mensen er is eigenlijk. Maar dat hun het dan eigenlijk
soort van nog moeten ontdekken, dat ie er ook voor hun is en ook voor hun zorgt enzo. Ja.

1300 A. Okee, nou mooi, dan stoppen we ermee.

7. Interview met vmbo'er V – Vmbo'er V , n.a.v. dienst ds. Predikant B.

A. Allereerst bedankt dat je me wilt helpen. We gaat terug naar afgelopen zondag. Straks gaan we
1305 wat meer op de preek inzoomen, maar we beginnen even wat algemener. Kun je wat vertellen
over: hoe zat jij in die kerkdienst.

V. Nou ja. Meestal zit ik daar gewoon van: 't is dat het moet dat ik hier ben, maar anders had ik
liever in mijn bed gelegen.

A. Okee. 't Klinkt als: je had er niet heel veel zin in.

1310 V. Nee. Ik was echt heel erg moe enzo, ik was ziek geweest.

A. Hmm. Het schoot allemaal niet op. Maar normaal gesproken ga je erheen omdat het moet?

V. Nou, dat niet, normaal ga ik er ook wel gewoon heen maar ik had nu echt zoiets van... ooh... -
zucht.

A. Okee. Eh... nou je bent toch gekomen. Kun je wat vertellen over toen je daar eenmaal zat: hoe
1315 ervaren je de sfeer, in het algemeen?

V. Nou, gewoon normaal zoals altijd in de kerk.

A. Kun je dat omschrijven?

V. Nou, aan het begin dan gaan we praten, en dan eh... met elkaar, en dan is er orgelspel, daarna
dan worden de mededelingen voorgelezen, en dan gaan we zingen en dan komt de dominee
1320 binnen. En halverwege komt de preek, en dan gaan we verder zingen. En dan is 't afgelopen.

A. Wat vind je daarvan dat het altijd zo gaat?

V. Nou, soms wel een beetje eentonig, maar het is eigenlijk ook wel fijn. Want anders dan denk je:
hé, dat hoort niet... ofzo. Dan krijg je dat.

A. Wat maakt het fijn?

1325 V. ik weet het niet.

A. Je voelt je er wel relaxed bij?

V. Ja.

A. Okee, goed. Nu gaan we even naar die preek toe. Heb je er iets van onthouden, waar ging het
over volgens jou?

1330 V. Nou, ik heb niet heel veel meer kunnen onthouden. Maar het ging erover dat je niet zomaar
naar mensen toestapt en over het geloof gaat vertellen en zegt van: ga ook geloven, enzo. Dat je
dat tegenwoordig niet meer doet. Zoiets was het.

A. Okee, ehm... Je zegt het ging over dat je naar mensen toegaat en iets over je geloof vertelt. Is dat iets waar jij wat mee kan, in jouw leven?

1335 V. Nou, ja, op zich wel, want in de klas ofzo bijvoorbeeld, dan wordt er ook wel eens gevloekt, en dan zeg ik ook van doe normaal, want er zitten hier ook christelijke mensen op school. En nou ja, dan luisteren meestal ook wel. En meestal hebben ze ook wel respect voor je als je dat zegt.

A. Ja. dat is wel jouw ervaring.

V. Ja.

1340 A. Okee, kun je je nog meer herinneren van de preek?

V. Niet echt meer.

A. Okee. Nou, ik ga je straks nog wel een beetje helpen erbij, want ik ben wel benieuwd. Maar even los van waar de preek over ging hè: zoals dat gaat dat preken, de dominee op de preekstoel, jij zit daar. Wat vind je daarvan?

1345 V. Nou ja, ik vind het wel fijner als 'ie stil staat dan dat 'ie door de zaal loopt op zich.

A. Okee, waarom?

V. Nou, ja, dan word ik echt gewoon zenuwachtig enzo ervan. En dan houd ik mijn hoofd er ook niet meer bij.

A. Maar gebeurt dat vaak, dat de dominee heen en weer gaat lopen?

1350 V. Nou, dat is in andere kerken wel vaak.

A. Ja ja, dat vind je hier prettig. Okee. Jij zat nu bij je vader, heeft het feit dat jij daar zit heeft dat invloed op de manier waarop jij luistert? Is het anders als je ergens anders gaat zitten?

V. Ja, dat heeft er wel invloed op, want soms ga ik ook bij vrienden zitten, en dan ga ik meer kletsen, dan opletten en luisteren.

1355 A. En als je bij je vader zit kan dat niet?

V. Nee, want dan zeggen ze: Foei, stil zijn! Weet je – lacht.

A. Okee. En wat vind je daarvan?

V. Nou ik vind het eigenlijk wel goed, want anders dan leiden wij ook weer andere mensen af, en die kunnen dan ook niet luisteren, terwijl ze dat wel willen.

1360 A. Waarom doe je dat op andere momenten dan wel?

V. Nou, omdat mijn ouders er niet bij zijn – lacht.

A. Ja ja.

V. ik weet het niet, maar dat gaat automatisch.

A. Okee, maargoed, nu zat je dus daar, en dan helpt het je om iets beter op te letten. Het feit dat

1365 je niet zo lekker was, een beetje ziek was heeft dat invloed?

V. Ja, dat wel want ik zat ook heel de tijd te hoesten en zo, en dan miste ik wel delen enzo, en dan dacht ik waar gaat het over?

A. Okee, dat maakte het moeilijker om je te concentreren?

V. Henk! – knipt in de vingers – kat sprong op tafel -

1370 A. Oh, hij mag niet op de tafel?

V. Nee. –lacht.

A. Ehm... jij zit daar, met je vader, eh, die dominee op de preekstoel, wat vind je van de rol van die dominee?

V. Nou, het is wel belangrijk. Want hij leert zeg maar de kerk iets over het geloof. En hoe mensen op het geloof kunnen kijken en in het leven kunnen staan enzo. En daar kunnen wij weer dingen van leren.

A. En afgelopen zondag: hoe kwam 'ie toen over?

V. Ehm... nou, ja, ik wou eerst zeggen zoals altijd...

A. omschrijf dat eens?

1380 V. Nou, gewoon dan staat 'ie daar, en dan legt 'ie dingen uit, en dan vertelt 'ie verhalen, en dan...

A. Je zegt hij doet dat om ons dingen te leren... Heb jij zelf nou dingen geleerd?

V. Ja, soms wel, bijvoorbeeld over mensen enzo, en over mensen praten. Want dat doen wij nog best wel vaak. Namelijk

A. Leg eens uit?

1385 V. Nou ja bijvoorbeeld roddelen enzo, en mensen uitlachen, dat is gewoon echt dom als je dat doet.

A. Als 'ie daarover begint voel jij je direct aangesproken?

V. Ja, dat wel ja. - lacht

A. –lacht. En afgelopen zondag? Kwam er toen iets naar voren waarvan je denkt van ja...

1390 V. Nou ja, gewoon, dat je sowieso niet op anderen toestapt en ineens over het geloof gaat vertellen en gaat vragen van: geloof jij? Want dat zou ik nooit doen.

A. Waarom niet?

V. Ik weet niet, dat durf ik niet. Sowieso, meestal zijn ze dan ongeïnteresseerd aan het kijken enzo, dus dan heb je dat al door.

1395 A. Ja ja, dus dat is iets wat jij moeilijk vindt, op anderen afstappen?

V. Ja.

A. Ehm... okee, nou heeft 'ie in de preek nog meer gezegd hè? Het was een zendingsdienst. De dominee had het onder andere over de herder en de schapen. Dat beeld van de herder en de

schapen, dat gaat over Israël, en over de volken. Jezus die eerst komt voor de schapen van het
1400 huis van Israël, en vervolgens voor alle andere schapen, er zijn nog meer schapen die niet van deze
kudde zijn. Wat vind je van dat hele idee?

V. Nou, ik vind het eh... wel logisch, want als ze niet gewoon bij de schapen van Israël beginnen,
dan zouden de schapen daarbuiten, uit andere volken en andere geloven enzo, zouden dan ook
niet zijn schapen worden, ik weet niet hoe je dat uitlegt. Maar ehm... dan zouden ze zeg maar ook
1405 niet christelijk worden.

A. En dat vind je wel belangrijk?

V. Ja.

A. Zo'n dominee verwerkt zo'n gedachte in deze preek, en ook andere ideeën. Wat vind je
daarvan. heb je het idee dat je dat volgt, of dat het ingewikkeld is?

1410 V. Nou, soms heb ik dat wel, maar dat komt ook gewoon omdat ie een beetje moeilijke woorden
gebruikt enzo. Maar nou ja meestal snap ik het wel en begrijp ik het.

A. Heeft 'ie afgelopen zondag moeilijke woorden gebruikt?

V. Nou ja, af en toe dan zat ik wel van eh... ja? en dan luister ik gewoon verder en dan luister ik
gewoon over de moeilijke woorden heen.

1415 A. Kun je nog iets herinneren, een moeilijk woord?

V. Nee, dat niet

A. Okee, ehm... heb je nou als de dominee aan het preken is het gevoel dat 'ie het over jou heeft?

V. Nou, niet altijd, soms wel. Want soms dan herken ik dingen uit mijn eigen leven. Maar soms heb
ik ook echt van: dat heb ik niet, dus dan ben ik ook wel gewoon minder geïnteresseerd, dan luister
1420 je ook gelijk minder goed.

A. En afgelopen zondag, ging dat over jou?

V. Nou, een beetje, niet heel erg.

A. Heb je nou het gevoel dat die dominee een beetje snapt waar jij nou mee bezig bent in jouw
leven?

1425 V. Ja, volgens mij wel. Want bij catechisatie ook altijd, dan zegt ie: o ja, je hebt het zeker druk met
school, en met vrienden, ja, ik begrijp het wel hoor. Dus ik denk wel dat 'ie weet waar wij ook mee
bezig zijn naast de kerk enzo, wat er in ons omgaat.

A. Ja ja, okee. Ehm. Heb je nieuwe dingen gehoord afgelopen zondag?

V. Niet echt.

1430 A. Wat denk je nou, dat de dominee, toen 'ie die preek voorbereidde, als hoofdboodschap heeft
willen meegeven?

V. Oei. – denkt- .... Nou, ik denk dat we gewoon allemaal wel schapen van God kunnen worden, van de herder. Ik denk dat ie dat ook wel een beetje ermee bedoelde. Dat iedereen kan volgen als 'ie wil eigenlijk.

1435 A. Okee, heb je nou het gevoel dat 'ie bij de voorbereiding jou , of jongeren zoals jij in beeld heeft?

V. Nou, op zich denkt 'ie er denk ik wel aan. Alleen merk je dat niet altijd, qua woorden enzo.

A. Afgelopen zondag?

V. Ja, wel een beetje. Want het gaat zeg maar gewoon over het dagelijks leven. En dat kan gewoon op je werk zijn, maar dat kan ook op school zijn.

1440 A. Okee. Dank je wel.

V. Okee.

8. Interview met vmbo'er VI – Vmbo'er VI , n.a.v. dienst ds. Predikant B.

1445 A. Allereerst: super, dat je me wilt helpen! Nou, ik heb een aantal vragen bedacht. Ik zou jou willen vragen: vertel maar gewoon wat je denkt, wat je vindt, als ik meer wil weten vraag ik het wel...

V. is goed

A. Mooi. Hé, ehm... even terug naar afgelopen zondag hè. Je was in de kerk, ik wil eerst eens algemeen beginnen. Kan je wat vertellen: hoe zat je daar, hoe beleef je die kerkdienst?

1450 V. Ja, zoals altijd gewoon. Je gaat er zitten. Ik ga eigenlijk mee, omdat het moet, maar ook omdat ik de boodschap wil horen. Dus, ik zit daar gewoon... ja, mijn best te doen om te luisteren en het te begrijpen.

A. Okee, ondanks dat je zegt van: ik moet aan de ene kant wel..

V. Ja, ik vind het niet erg...

1455 A. En je vind het ook wel belangrijk...

V. Ja, zeker.

A. Waarom is dat belangrijk?

V. Ja gewoon dat je ook gewoon alles meekrijgt wat in de bijbel staat, en wat de dominee zegt...

A. Waarom is dat voor jou belangrijk?

1460 V. Omdat ik geloof dat God er is, en dan wil ik er ook dingen van begrijpen.

A. Je wilt er meer over leren zeg maar?

V. Ja.

A. Okee. Afgelopen zondagochtend. Kun je beschrijven: waar zat je, waarom zat je daar, hoe voelde je je daar? Wat vond je van al die mensen om je heen? Wat was dat voor een sfeer?

1465 V. Nou, we zitten meestal op dezelfde plek in de kerk, meestal achterin, ja ik weet niet precies waarom. En eh... ik voel me gewoon goed tussen al die mensen, want ik weet dat hun ook voor de boodschap komen. En ik ook.

A. Okee. En 'we'? Je zegt 'we' zitten meestal op dezelfde plek. Wie zijn 'we'?

V. Het gezin.

1470 A. Het gezin. Dan zit je bij je ouders. Zit je altijd bij je ouders?

V. Ja.

A. Zit je eigenlijk altijd bij je ouders?

V. Ja. Ja, met jeugdinstellingen soms bij wat vrienden, maar voor de rest bij mijn ouders.

- A. Hé, heeft het feit dat je daar, bij je ouders zit, eh, een beetje achteraan, heeft dat nou invloed
1475 op hoe jij luistert? Bijvoorbeeld in vergelijking met als je bij vrienden zit?
- V. Ja, een beetje wel. Al zit je met vrienden, ja, dan ben je toch wat meer afgeleid.
- A. Krijg je hier niet af en toe een stoot van hé, opletten!
- V. Nee, ik deel ze uit – lacht.
- A. –lacht- Okee. Dan gaan we even wat meer inzoomen op die preek. Weet je er nog iets van?
1480 Waar ging het over?
- V. Het ging over de herder toch? Ja, dat God de herder is, en dat hij alle schapen kent, dus ons. Ja, en dat we altijd bij hem terecht kunnen. ... even denken... ja... dat was het enige eigenlijk.
- A. Okee, dat weet je nog. Over de herder en de schapen. Je zegt van: dat gaat over ons. Leg dat eens uit?
- 1485 V. Ja, over degenen die God volgen
- A. Okee. Kan je je nog meer dingen herinneren van die preek?
- V. Ik weet niet zeker of het deze week was, maar dat het met die spijziging was...
- A. Dat was een andere keer volgens mij, ik kan me vergissen hoor, maar leg eens uit?
- V. Eh. van de vijf broden en twee vissen.
- 1490 A. Nee, okee. Ik ga je straks nog even een beetje helpen hoor. Eerst nog even een algemene vraag. Wat vind je nou van dat hele idee hé: jij zit daar te luisteren, met je ouders, de gemeente om je heen, de dominee, staat op de preekstoel... wat vind je ervan dat dat zo gaat?
- V. Ja, ik denk dat de dominee een soort gave heb gehad, dat hij ons allemaal het kan vertellen. En dat wij het goed moeten opvangen, en er naar leven.
- 1495 A. Wat vind je van de rol van die dominee?
- V. Ja, wel belangrijk, want hij is wel degene die het doorbrengt naar ons... Ja, dat is wel belangrijk.
- A. En afgelopen zondag: hoe kwam dominee Predikant B. nou over?
- V. Ja, er is niet veel verschil in, want ik luister gewoon naar elke dominee, zoals ik naar de één luister, zo doe ik dat ook bij de ander. Maar het komt altijd wel goed over. Helemaal als ik het in
1500 me opneem, dat ik het dan ook beter ga begrijpen.
- A. Okee, dus voor jou maakt het niet heel veel uit. Kun je iets zeggen over hoe je beleefde hoe hij daar stond: vond je hem relaxed, of druk, of ingewikkeld, of...
- V. Ja dominee Predikant B. is meestal wel gewoon relaxed in het spreken. Ik denk hij plant het wel ruim van te voren in, en ja, dan weet ie wel alles wat ie zegt.
- 1505 A. Dus hij komt op jou wel eh...weloverwogen over, dat ie wel goed bedacht heeft...
- V. Ja.

A. Okee. Ehm. Dan gaat ie preken. Het verhaal van die herder en die schapen onder andere. Vind je dat zo'n preek van... hoe lang duurde ie denk je?

V. twintig minuten?

1510 A. Ja, twintig minuten, en twintig seconden... ik heb geklokt...

V.-lacht-

A. zo'n preek van twintig minuten, hoe vind je dat om naar te luisteren?

V. Ja, soms is het een beetje saai, maar voor de rest is het wel makkelijk om naar te luisteren.

A. Soms is het een beetje saai... en afgelopen zondag?

1515 V. Nee, soms ben ik ook moe in de dienst, maar nu was ik gewoon helemaal fit.

A. En vond je het afgelopen zondag saai?

V. Nee. Dat niet. Ik heb ook bij sommige verhalen: die hoor je niet heel vaak in de kerk. En andere verhalen, die hoor je wel vaker langskomen. En dan denk ik bij mezelf van ja, dat weet ik al.

A. Ja, ken ik al. En afgelopen zondag is in jouw beleving iets wat minder vaak langskomt?

1520 V. Ja, ja, met de herder en de schapen. Ja, maar dat is goed om naar te luisteren. Dat je weet dat je altijd bij God terecht kan.

A. Gaan we daar wat meer naar kijken. Dat was een belangrijke lijn. Het ging ook over nog iets anders hè. Het was een zendingsdienst. Dat ging niet alleen maar over mensen die zijn opgevoed met God en geloof, maar ook over mensen die nergens aan doen, andere godsdiensten, eh... ver

1525 weg of dichtbij... Kun je daar iets van herinneren, hoe dat in de preek werd uitgewerkt?

V. Volgens mij door zo'n vrouw bij de put. Bij een waterput. En dat de put ja... leegstond. En dat ze vroeg aan Jezus of hij water uit de put kon krijgen. En dat ie toen zei: ik kan je het levend water geven, en dan zal je nooit meer dorst hebben.

A. Okee, en kun je je iets herinneren uit deze preek dat het ging over mensen die niet geloven?

1530 V. Nee.

A. De gedachte was: er zijn schapen die bij de kudde horen, maar er zijn ook schapen die er wel bij horen, maar die zijn er niet. Waar zijn die dan, nou, die moeten nog eh...

V. Die moeten nog komen...

A. Die moeten nog komen, nog bereikt worden... Eh... wat vind je van die gedachte?

1535 V. Eh...ja, je hebt altijd mensen die twijfelen, maar ook die er niks mee te maken willen hebben, maar. Ja, hoe zeg ik dat, voor heel veel mensen is het best moeilijk om te geloven, ook voor mij. Maar dan gaat het erom dat al ze het wel begrijpen en dat als ze bekeerd zouden worden, zou het denk ik wel beter gaan.

A. Ja. En je zegt: 'ook voor mij', hoezo ook voor jou?

- 1540 V. Ja, ik vind het eh... moeilijk om met vrienden over het geloof te praten, enzo.
A. Wat maakt dat moeilijk?
V. Ja, ik denk omdat hun niet gelovig zijn, dat hun ermee spotten...
A. Ja, doen ze dat?
V. Ja, af en toe...
- 1545 A. Hoe gaat dat dan?
V. Ja, gewoon, vloeken enzo...
A. Okee. En dan vind jij dat moeilijk om daar op in te gaan?
V. Ja.
A. Vind je dat dat wel zou moeten, of zeg je van eigenlijk vind ik dat ook niet belangrijk...
- 1550 V. Dat hun niet vloeken?
A. Ja, of dat je zelf geen zin hebt om er op in te gaan misschien?
V. Ja je moet er natuurlijk wel eens op ingaan. Maar op sommige momenten denk ik van: laat ze maar praten...
A. Hmm.... Okee. Nou heeft die dominee de preek voorbereid hè. En ehm, die gaat ie dan houden,
1555 en jij luistert ernaar. Heb jij nou als je ernaar luistert het gevoel dat 'ie het tegen jou heeft?
V. Ja, hij heb het tegen iedereen. Maar de boodschap zoals ik er naar luister dan heb ik wel het gevoel dat ie mij ermee raakt, en dat ik het op me inneem.
A. Ja? okee. Hoe werkt dat?
V. ehm... ja, want omdat de dominee een gave heb gekregen van God, dat hij ons het nieuws kan
1560 vertellen, en dan voel ik me daarbij wel aangesproken.
A. Hmm. En dan ga jij extra goed opletten, want jij denkt van die dominee, die zegt dat...
V. Ja, eigenlijk zijn het Gods woorden.
A. Jaja. Zo ervaar jij dat. Dus wel heel belangrijk.
V. ja.
- 1565 A. Okee. Heb je nou ook nog nieuwe dingen gehoord afgelopen zondag?
V. Je bedoelt over de preek?
A. Ja.
V. Nou, ik ken wel de meeste grote verhalen uit de bijbel. Maar ik kan me niet echt herinneren wat ik nog niet wist.
- 1570 A. Nee, er is niet iets blijven hangen van hé, wow, ja inderdaad! Ehm... Kan jij nog iets zeggen over: wat denk jij nou... eh... wat zou de dominee, nou afgelopen zondag hebben willen zeggen tegen jou, in die preek?

V. Nou, dat je laten we maar zeggen niet moet afwijken van het geloof. En dat als je afwijkt dat eh... God er alles voor zou doen om je weer terug te halen.

1575 A. Okee.

V. Net als met die eh... met die schaap die afdwaalt, dat ie eh een hele groep schapen alleen laat om die ene schaap terug te halen...

A. Ja precies. Okee. En is dat nou een boodschap waar het afgelopen zondag vooral over ging, of eigenlijk altijd gaat het daar wel over?

1580 V. Daar gaat het meestal altijd over. Dat het gewoon gaat over dat je je geloof moet vasthouden.

A. Okee. Nou! Dank je wel.